

Specialioji ataskaita

**ES veiksmai ekologinio
projektavimo ir energijos
vartojimo efektyvumo
ženklavimo srityse: svarbų
indėlį didinant energijos
vartojimo efektyvumą
mažina dideli vėlavimai ir
reikalavimų nesilaikymas**

EUROPEAN
COURT
OF AUDITORS

Turinys

	Dalis
Santrauka	I–XII
Ižanga	01–19
Kodėl energijos efektyvumas yra svarbus	01–06
Ekologinio projektavimo ir energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo vaidmuo	07–15
Rinkos priežiūros vaidmuo	16–19
Audito apimtis ir metodas	20–23
Pastabos	24–73
Reglamentavimo proceso valdymas	24–54
Komisija suteikė pirmenybę gaminių grupėms, kurių energijos taupymo potencialas yra didžiausias	24–27
Dėl didelių reglamentavimo proceso vėlavimų sumažėjo politikos veiksmingumas	28–37
Komisija imasi veiksmų, kad patobulintų energijos vartojimo efektyvumo etiketes	38–42
Išteklių naudojimo efektyvumui Komisija skyrė daugiau dėmesio, tačiau žiedinės ekonomikos priemonių rinkinio neparengė	43–45
Ekologinio projektavimo poveikio apskaitoje pervertinamas politikos poveikis, nors neseniai buvo atlikta patobulinimų	46–54
Rinkos priežiūra	55–73
Gamintojams ir mažmenininkams nesilaikant energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo ir ekologinio projektavimo teisės aktų mažėja politikos nauda	55–59
ES suteikė priemones rinkos priežiūros institucijoms remti, tačiau jų poveikis ekologiniam projektavimui ir energijos vartojimo efektyvumo ženklavimui buvo ribotas	60–70
ES finansuojami rinkos priežiūros projektai yra naudingi, tačiau tai – laikinas sprendimas tenkinant tęstinį poreikį	71–73
Išvados ir rekomendacijos	74–80

Žodynėlis

Komisijos atsakymai

Audito grupė

Tvarkaraštis

Santrauka

I Susidūrę su labai svarbiu iššūkiu, kaip užkirsti kelią klimato kaitai ir ją sušvelninti, ES vadovai įsipareigojo iki 2020 m. ES energijos suvartojimą sumažinti 20 %, o iki 2030 m. – 32,5 % (palyginti su 2007 m. prognozuotais lygiais). Didinti gaminių energijos vartojimo efektyvumą yra viena iš pagrindinių priemonių šiems tikslams pasiekti. Suprojektuotais efektyvesniais gaminiais galima padėti sumažinti išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį, o įmonėms ir namų ūkiams sutaupyti daug lėšų.

II Ekologinio projektavimo teisės aktais nustatomi namų ūkiuose ir pramonėje naudojamų gaminių minimalūs energijos vartojimo efektyvumo ir aplinkosaugos reikalavimai. ES energijos vartojimo efektyvumo etiketėse vartotojams pateikiama informacija apie gaminių suvartojamą energiją ir aplinkosauginį veiksmingumą, jos padeda vartotojams priimti informacija pagrįstus sprendimus.

III Šiame audite vertinome, ar ES veiksmais ekologinio projektavimo ir energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo srityse veiksmingai prisidėta siekiant ES efektyvaus energijos vartojimo ir aplinkosaugos tikslų. Patikrinome, ar Komisija gerai valdė reglamentavimo procesą, tinkamai stebėjo pasiektus rezultatus ir teikė informaciją apie juos. Mes taip pat tikrinome, ar Komisija veiksmingai prižiūrėjo ir rėmė rinkos priežiūros veiklą ir ar dėl ES finansuojamų projektų rinkos priežiūra tvariai pagerėjo.

IV Padarėme išvadą, kad ES veiksmais buvo veiksmingai prisidėta siekiant ekologinio projektavimo ir energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo politikos tikslų, tačiau šį veiksmingumą mažino dideli vėlavimai reglamentavimo procese ir tai, kad gamintojai ir mažmenininkai nesilaikė reikalavimų.

V Politika apima daugelį gaminių, kurių energijos taupymo potencialas yra didžiausias. Komisija taikė patikimą ir skaidrią metodiką sprendama, kuriuos gaminius reglamentuoti, kad politika turėtų didžiausią poveikį.

VI Vis dėlto nustatėme, kad procesas, skirtas parengti atskiras taisykles konkreitiems gaminiams, yra ilgas ir kad Komisija kai kurių vėlavimų galėjo išvengti. Be to, dėl Komisijos sprendimo priimti priemones kaip rinkinį su gaminių grupėmis, kurios jau parengtos reglamentuoti, susijęs procesas atidedamas dar ilgesniam laikui. Tai sumažino politikos poveikį, nes gaminių projektavimo reikalavimai ne visuomet atitinka technologinę pažangą, o energijos vartojimo efektyvumo etiketės jau ne visais atvejais padeda vartotojams atsirinkti gaminius.

VII Būdas, kuriuo Komisija į ekologinio projektavimo ir energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo politiką įtraukė žiedinės ekonomikos sąvokas, tokias kaip pataisomumas ir perdirbamumas, yra *ad hoc*. Vis dėlto pastebėjome, kad neseniai priimtuose gaminių teisės aktuose Komisija šiems aspektams skyrė daugiau dėmesio.

VIII Komisija kasmet teikia ekologinio projektavimo ir energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo politikos rezultatų ataskaitas, kuriose suinteresuotiesiems subjektams ir politikos formuotojams pateikia naudingos informacijos. Nustatėme, kad dabartinė poveikio apskaitai taikyta metodika yra neišbaigta, nes ji neatsižvelgiama į teisės aktų nesilaikymo, įgyvendinimo vėlavimų ir skirtumo tarp energijos suvartojimo realiomis sąlygomis ir teorinio suvartojimo poveikį.

IX Veiksmingai rinkos priežiūrai turėtų tekti svarbus vaidmuo užtikrinant, kad ES parduodami gaminiai atitiktų ekologinio projektavimo reikalavimus ir kad tiksliais energijos vartojimo efektyvumo etiketėmis būtų suteikiama nauda vartotojams. Valstybių narių funkcija – tikrinti, ar parduodami gaminiai atitinka teisės aktus. Turimi duomenys rodo, kad tai, jog gamintojai ir mažmenininkai nesilaiko reikalavimų, tebėra didelė problema.

X Komisija palengvina rinkos priežiūros institucijų bendradarbiavimą. Komisijos administruojama Rinkos priežiūros informacinė ir ryšių sistema turėtų būti sudaromos sąlygos bendradarbiauti, suteikiant valdžios institucijoms galimybę dalytis patikrinimų rezultatais. Nustatėme, kad dėl tam tikrų duomenų bazės funkcinių apribojimų jos veiksmingumas sumažėjo. Komisija kuria gaminių duomenų bazę, kuria, be kita ko, bus palengvinta rinkos priežiūra, tačiau ši veikla atsilieka nuo tvarkaraščio.

XI ES finansuojami projektai, kuriais siekiama pagerinti rinkos priežiūrą, davė rezultatų, tačiau tai – laikinas sprendimas tenkinant tūstinį poreikį.

XII Savo ataskaitoje Komisijai teikiame rekomendacijas, skirtas ekologinio projektavimo ir energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo politikos poveikiui sustiprinti. Mūsų rekomendacijos apima reglamentavimo proceso patobulinimus siekiant parengti savalaikiškesnius ir paveikesnius konkretiems gaminiams skirtus teisės aktus, patobulinimus, susijusius su politikos poveikio matavimo ir pranešimo apie jį būdu, ir veiksmus siekiant palengvinti keitimąsi informacija tarp rinkos priežiūros institucijų ir pagerinti atitiktį politikai.

Ižanga

Kodėl energijos efektyvumas yra svarbus

01 2007 m., susidūrę su labai svarbiu iššūkiu, kaip užkirsti kelią klimato kaitai ir ją sušvelninti, ES vadovai nustatė tris iki 2020 m. būtinus pasiekti tikslus¹:

- išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį sumažinti 20 % (lyginant su 1990 m. lygiais);
- 20 % padidinti energijos vartojimo efektyvumą (palyginti su 2007 m. prognozuotais lygiais);
- iki 20 % padidinti suvartojamos atsinaujinančiųjų išteklių energijos dalį.

02 Dėl didesnio energijos vartojimo efektyvumo sumažės išmetamas šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis ir tai padės kovoti su klimato kaita, įmonės ir namų ūkiai sutaupys daug lėšų, pagerės oro kokybė ir bus padedama ES mažinti savo priklausomybę nuo iškastinio kuro.

03 Naujausiame Komisijos vertinime dėl valstybių narių pažangos siekiant energijos vartojimo efektyvumo tikslų² matyti, kad ES 2020 m. tikslas greičiausiai nebus pasiektas. Nuo 2014 iki 2017 m. energijos suvartojimas didėjo. Remiantis Komisijos vertinimu, pagrindiniai veiksniai buvo ekonomikos augimas, mažos naftos kainos, oro sąlygos ir lėtas efektyvaus energijos vartojimo priemonių įgyvendinimas kai kuriose valstybėse narėse. Ataskaitoje daroma išvada, kad „reikia didinti pastangas ne tik pasiekti 2020 m. tikslus, bet ir padėti reikiamus pamatus ateinančio dešimtmečio darbui, kai reikės siekti dar didesnio užmojo tikslų“.

¹ 2020 m. tikslams skirta Komisijos svetainė. Taip pat žr. Audito Rūmų specialiąją ataskaitą Nr. 18/2019 „ES išmetamas šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis: tinkamai teikiamos jo ataskaitos, tačiau reikia geresnių įžvalgų, kaip jį mažinti ateityje“.

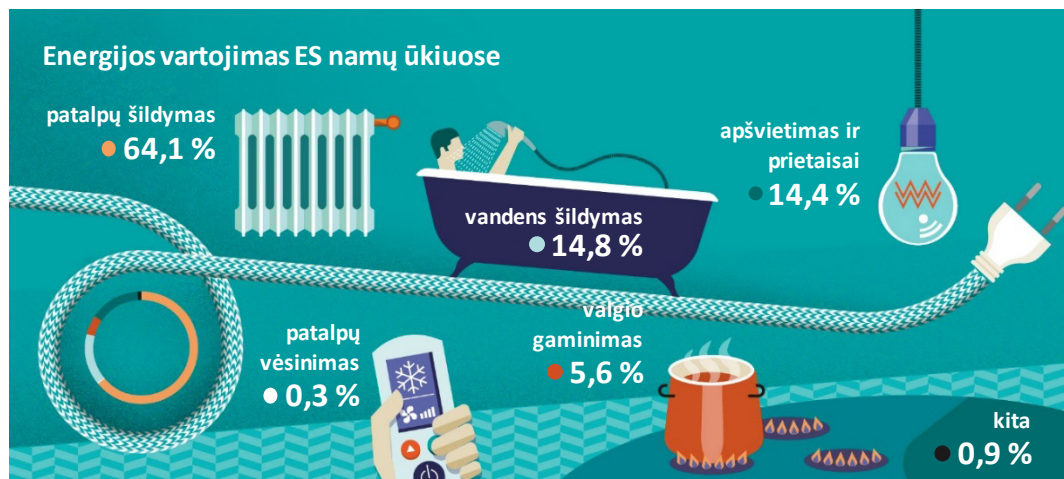
² „2018 m. valstybių narių pažangos, padarytos siekiant 2020 m. nacionalinių energijos vartojimo efektyvumo tikslų ir taikant Energijos vartojimo efektyvumo direktyvą, vertinimas, kurio reikalaujama Energijos vartojimo efektyvumo direktyvos (Direktyvos 2012/27/ES) 24 straipsnio 3 dalyje“, COM(2019) 224 final.

04 2018 m. gruodžio mėn.³ iš dalies pakeistoje Energijos vartojimo efektyvumo direktyvoje nustatytas energijos vartojimo efektyvumo tikslas padidintas iki 32,5 %, palyginti su 2007 m. prognozėmis. Siekiant šio ambicingo tikslo svarbu imtis ryžtingų priemonių, kuriomis energijos suvartojimas būtų sumažintas.

05 Energijos vartojimo efektyvumas gali būti padidintas įvairiuose sektoriuose ir srityse, pavyzdžiui, projektuojant ir renovuojant pastatus taip, kad būtų taupoma energija, tobulinant transporto priemones, pramoninę gamybą, kuriant ir naudojant geresnius gaminius. Komisijos vertinimu⁴, ekologinio projektavimo ir energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo politika padės pasiekti maždaug pusę 2020 m. energijos vartojimo efektyvumo tikslo.

06 Remiantis 2017 m. Eurostato duomenimis⁵, namų ūkių suvartojama energija sudaro apie ketvirtadalį (27,2 %) galutinės suvartojamos energijos Europoje. Didžioji dalis namų ūkių suvartojamos energijos (82,5 %) gaunama iš neatsinaujinančiųjų energijos šaltinių. Ženklimas energijos vartojimo efektyvumo etiketėmis daugiausia apima namų ūkių sektorį. Toliau pateikta **1 diagrama** rodo, kad daugiausia energijos namų ūkiuose suvartojama patalpų ir vandens šildymui, toliau – apšvietimui ir prietaisams bei valgio gaminiui.

1 diagrama. Energijos vartojimas ES namų ūkiuose

Šaltinis: Eurostatas, 2017 m.

³ Direktyva (ES) 2018/2002.

⁴ Komisijos komunikatas „2016–2019 m. ekologinio projektavimo darbo planas“, COM(2016) 773 final.

⁵ 2017 m. Eurostato duomenys.

Ekologinio projektavimo ir energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo vaidmuo

07 Ekologinis projektavimas – tai aplinkosaugos aspektų integravimas į gaminio projektą. Juo siekiama pagerinti gaminio aplinkosauginį veiksmingumą per visą gaminio būvio ciklą. Ekologinio projektavimo teisės aktais gaminių projektavimui nustatomi energijos vartojimo efektyvumo ir kiti reikalavimai ir taip didinamas jų aplinkosauginis veiksmingumas. Šių reikalavimų neatitinkantys gaminiai negali būti parduodami ES, taip iš rinkos yra pašalinami prasčiausio veiksmingumo gaminiai.

08 ES energijos vartojimo efektyvumo etiketės parodo, kokią vietą pagal suvartojamą energiją prietaisas užima skalėje nuo A iki G. Apskaičiuojamas kiekvieno gaminio per metus suvartojamos energijos kiekis ir panašūs gaminiai išrikiuojami pagal jų energijos vartojimo efektyvumo klasę. Tai sudaro galimybę vartotojams priimti informacija pagrįstus sprendimus.

09 Ekologinis projektavimas ir ženklavimas energijos vartojimo efektyvumo etiketėmis vienas kitą papildo. Jais siekiama tų pačių politikos tikslų:

- didinti gaminių energijos vartojimo efektyvumą ir pagerinti aplinkos apsaugą;
- skatinti laisvą su energija susijusių gaminių judėjimą ES;
- suteikti vartotojams informaciją, kuria remdamiesi jie galėtų rinktis efektyvesnius gaminius.

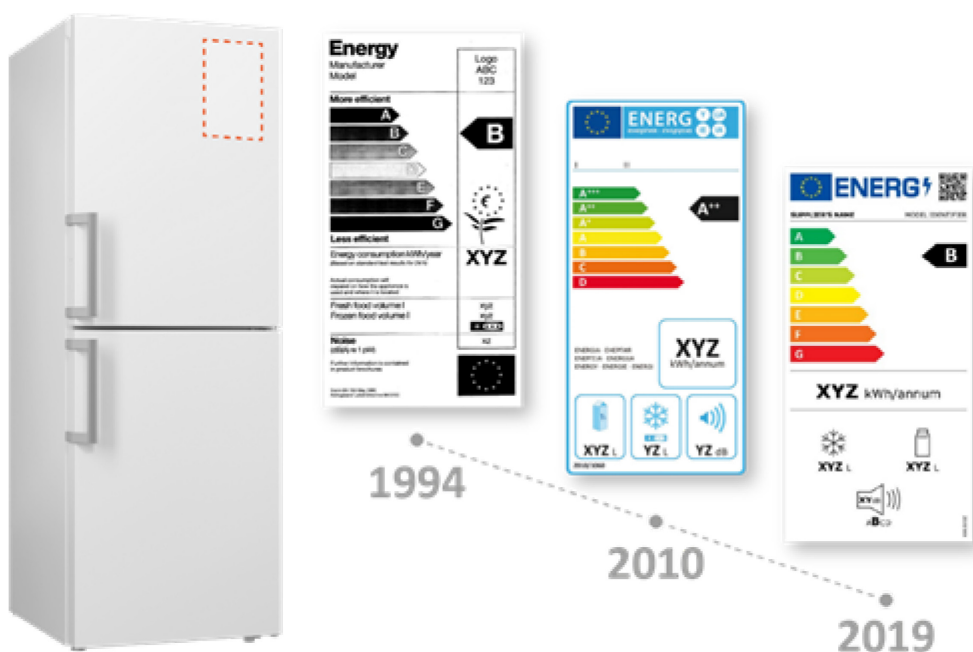
10 Praėjusio amžiaus paskutinio dešimtmečio pradžioje Komisija parengė energinio naudingumo reikalavimus šildytuvams ir šaldytuvams, o vėliau 1999 m. – liuminescencinėms lempoms. 2005 m. priimta pirmoji Ekologinio projektavimo direktyva⁶ buvo taikoma visiems energiją naudojančioms gaminiams. Dabar galiojančia direktyva⁷ dar labiau išplėsta su energija susijusių gaminių sritis įtraukiant gaminius, kurie energijos vartojimui daro netiesioginę įtaką.

⁶ Direktyva 2005/32/EB.

⁷ Direktyva 2009/125/EB.

11 1992 m. Europos Bendrijų Taryba priėmė pirmąją ES energijos vartojimo efektyvumo ženklinimo direktyvą⁸, taikomą pagrindiniams buitiniams prietaisams. Pirmosiomis etiketėmis ES mastu 1994 m. buvo pradėti ženklinėti šaldytuvai, kiekvienam modeliui buvo priskirta energijos klasė skalėje nuo A iki G. Nuo tada šaldytuvų suvartojamos energijos kiekis sumažėjo daugiau nei 60 %⁹. 2010 m. Komisija įvedė „A+“, „A++“ ir „A+++“ energijos klases, tačiau 2019 m. priėmus naują ženklinimą jos panaikintos (žr. 41 dalį). **2 diagramoje** parodyta šaldytuvų energijos vartojimo efektyvumo ženklinimo ES raida.

2 diagrama. Šaldytuvų energijos vartojimo efektyvumo ženklinimo ES raida

Šaltinis: EAR.

⁸ Direktyva 92/75/EEB.

⁹ 2016 m. parengiamasis peržiūros tyrimas.

12 Pasaulio energetikos taryba pripažino, kad ES ekologinio projektavimo ir energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo politika yra sėkminga¹⁰. Energijos vartojimo efektyvumo etiketės vartotojams žinomos: pirkimo metu jas atpažįsta ir jomis naudojasi 85 % europiečių¹¹. Šią politiką plačiai remia gamintojai, vartotojai ir aplinkos apsaugos organizacijos¹². Konkrečiai:

- dėl geresnio gaminių projektavimo gali padidėti pardavimo kainos ir atitinkamai grąža bei rinkos dalis, tenkanti inovacijas diegiantiems gamintojams, nes neefektyviausiai energiją vartojantys gaminiai yra pašalinami iš ES rinkos. Komisijos vertinimu, dėl to iki 2030 m. per metus bus sukurta apie 1 milijonas darbo vietų¹³;
- naudodamos taupiau energiją vartojančius gaminius įmonės gauna naudą dėl mažesnių veiklos sąnaudų;
- naudodami taupiau energiją vartojančius gaminius vartotojai gauna naudą dėl mažesnių sąskaitų už energiją, o tai kompensuoja didesnes pradines išlaidas.

13 Ekologinio projektavimo ir energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo reikalavimai pirmiausia orientuoti į energijos vartojimo efektyvumą, tačiau apima ir kitus aspektus. Pavyzdžiui, teisės aktais nustatytos skalbyklių sunaudojamo vandens ribos, apšvietimo gaminių ir dulkių siurblių patvarumo reikalavimai ir pateikiama informacija apie dulkių siurblių, apytakinių siurblių ir vaizdo atkūrimo įrangos išardymą ir perdirbimą. Daugelyje gaminių etikečių yra piktogramos, kurios suteikia informacijos apie gaminio savybes, veikimą ir poveikį aplinkai, pavyzdžiui, sunaudojamo vandens kiekį ar keliamą triukšmą (žr. **3 diagramą**).

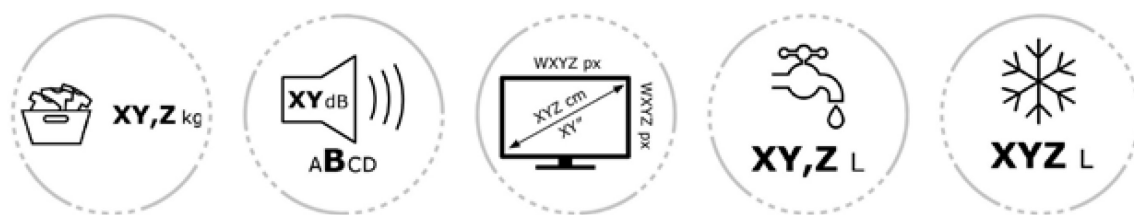
¹⁰ „Energy Efficiency Policies around the World: Review and Evaluation“, p. 48, Pasaulio energetikos taryba, 2008 m.

¹¹ Energijos vartojimo efektyvumo etikečių – ir galimų jų pakeitimų – poveikio vartotojų supratimui ir sprendimams pirkti tyrimas, LE London Economics ir IPSOS, 2014 m. spalio mėn.

¹² Bendras pramonės organizacijų laiškas dėl ekologinio projektavimo, 2018 m. gegužės mėn.; viešas 55 NVO laiškas Pirmininkui J. C. Junckeriui, 2018 m. rugsėjo mėn.

¹³ Ekologinio projektavimo poveikio apskaitos 2018 m. apžvalginė ataskaita, 2019 m. sausio mėn.

3 diagrama. Energijos vartojimo efektyvumo etikečių piktogramose pateikta informacija apie gaminio savybes, veikimą ir poveikį aplinkai

Šaltinis: EAR.

14 Ekologinio projektavimo ir energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo taisyklės taikomos 14 gaminių grupių, o 11 kitų gaminių grupių taikomi tik ekologinio projektavimo reikalavimai (žr. **4 diagramą**). Taip pat yra horizontaliosios priemonės, taikomos išjungtų ar budėjimo režimu veikiančių elektros ir elektronikos gaminių elektros energijos suvartojimui.

4 diagrama. Gaminiai, kuriems taikomi ekologinio projektavimo ir energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo reikalavimai

14 gaminių grupių, kurioms taikomi ekologinio projektavimo ir ženklavimo reikalavimai	11 gaminių grupių, kurioms taikomi tik ekologinio projektavimo reikalavimai
• indaplovės • skalbyklės • būgniniai džiovintuvai • šaldytuvai • pramoniniai ir komerciniai šaldymo įrenginiai • lempos • elektroniniai vaizduokliai • buitiniai valgio gaminimo prietaisai • šildytuvai • vandens šildytuvai • vietiniai patalpų šildytuvai • kietojo kuro katilai • oro kondicionieriai • gyvenamųjų patalpų vėdinimo įrenginiai	• paprastieji televizoriaus priedėliai • išoriniai maitinimo šaltiniai • elektros varikliai • apytakiniai siurbiai • pramoniniai ventiliatoriai • vandens siurbiai • galios transformatoriai • suvirinimo įranga • oro šildymo gaminiai • kompiuteriai ir serveriai • internetiniai duomenų saugojimo gaminiai

Šaltinis: Audito Rūmai.

15 2015 m. priėmusi ES žiedinės ekonomikos veiksmų planą¹⁴, 2016 m. Komisija paskelbė apie savo ketinimą labiau prisidėti prie žiedinės ekonomikos gaminant gaminius, kurie yra patvaresni, lengviau pataisomi, pakartotinai naudojami ar perdirbami. Žiedinėje ekonomikoje gaminiai ir medžiagos kuo ilgiau išsaugo savo vertę, kuo labiau sumažinamas išteklių naudojimas ir atliekų susidarymas, o pasibaigus gaminio būvio ciklui išteklių lieka ekonomikoje, kad juos būtų galima pakartotinai panaudoti ir toliau kurti vertę.

Rinkos priežiūros vaidmuo

16 Ekologinio projektavimo ir energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo teisės aktais nauda vartotojams ir aplinkai užtikrinama, jeigu ES parduodami gaminiai atitinka ekologinio projektavimo ir energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo reikalavimus ir jeigu pardavėjai informuodami vartotojus tinkamai pateikia tikslias energijos vartojimo efektyvumo etiketes.

17 ES parduodamų gaminių tiekėjai privalo pateikti atitikties deklaracijas ir pažymėti gaminį CE ženklu¹⁵. Šis ženklas nereiškia, kad trečioji šalis ar valdžios institucijos nepriklausomai atliko gaminio bandymą. Jis rodo, kad gamintojas mano, jog jo gaminys atitinka visus taikomus teisės aktus ir yra tinkamas teisėtam pardavimui. Gamintojai yra atsakingi už tai, kad energijos vartojimo efektyvumo etiketę, kurią jie pateikia pardavėjams, būtų tiksli.

¹⁴ COM(2015) 614/2.

¹⁵ Šia santrumpa istoriškai žymimas Europos atitikties (pranc. *conformité européenne*) ženklas.

5 diagrama. CE ženklas ant televizoriaus

Šaltinis: EAR.

18 Rinkos priežiūra ES apima 33 sektorius, įskaitant ekologinį projektavimą ir energijos vartojimo efektyvumo ženklavimą. Valstybės narės yra atsakingos už rinkos priežiūrą savo teritorijoje. Kiekviena valstybė narė privalo paskirti rinkos priežiūros instituciją (RPI) ir suteikti jai pakankamai įgaliojimų bei išteklių pavestoms prievolėms vykdyti. Kad užtikrintų savo šalyje parduodamų gaminių atitiktį, RPI privalo tinkamu mastu atlikti reikiamas patikras.

19 Komisija remia ir skatina RPI bendradarbiavimą organizuodama susitikimus, teikdama rekomendacijas ir mokymus, taip pat administruodama dvi duomenų bases. Iš ES biudžeto yra finansuojami projektai (2009–2018 m. – 15 mln. eurų), kuriais siekiama padėti gerinti ES rinkos priežiūros veiklą ekologinio projektavimo ir energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo srityse.

Audito apimtis ir metodas

20 Šioje ataskaitoje vertiname, ar ES veiksmams ekologinio projektavimo ir energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo srityse veiksmingai prisidedama siekiant ES efektyvaus energijos vartojimo ir aplinkosaugos tikslų. Nusprendėme išnagrinėti šią politikos sritį, nes jai tenka itin svarbus vaidmuo siekiant ES nustatytų energijos vartojimo efektyvumo tikslų; be to, 2019 m. priėmus naują teisės aktų rinkinį, šia sritimi vis labiau domisi visuomenė ir suinteresuotieji subjektai. Tikrinome, ar Komisija gerai valdė reglamentavimo procesą, tinkamai stebėjo pasiektus rezultatus ir teikė informaciją apie juos. Taip pat tikrinome, ar Komisija veiksmingai prižiūrėjo ir rėmė RPI veiklą, dėmesį telkdamį į dviejų ES lygmens duomenų bazių veikimą, ir ar dėl ES finansuojamų projektų rinkos priežiūra tvariai pagerėjo.

21 Kad įvertintume, ar Komisijos pasiūlytos įgyvendinimo priemonės atitinka politikos tikslus, atvejų tyrimui atrinkome tris gaminių grupes:

- centrinio šildymo kombinuotieji katilai ir patalpų šildytuvai,
- buitiniai šaldymo prietaisai (šaldytuvai ir šaldikliai),
- elektroniniai vaizduokliai (televizoriai ir monitoriai).

Šias gaminių grupes atrinkome pagal jų pirminės energijos suvartojimą ir numatomas sutaupyti lėšas dėl priimtų ekologinio projektavimo ir energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo priemonių ir siekėme įtraukti tiek šildymo gaminius, tiek įprastus buitinius prietaisus.

22 Apsilankėme Energetikos generaliniame direktorate (ENER), Vidaus rinkos, pramonės, verslumo ir MVĮ generaliniame direktorate (GROW) ir Mažųjų ir vidutinių įmonių reikalų vykdomojoje įstaigoje (EASME). Kad įvertintume ES finansuojamų projektų, kuriais siekiama gerinti rinkos priežiūrą, poveikį ir tvarumą, atlikome devynių projektų dokumentų peržiūrą ir išanalizavome projektų rezultatus. Mes taip pat apsilankėme už ekologinį projektavimą ir energijos vartojimo efektyvumo ženklavinimą atsakingas Prancūzijos, Liuksemburgo, Lenkijos ir Švedijos RPI, kurios dalyvavo kai kuriuose iš šių projektų. Pasirinkome šias valstybes nares, nes jos reprezentuoja įvairių dydžių rinkas ir kartu yra užtikrinama geografinė pusiausvyra. Kad pasikonsultuotume su suinteresuotaisiais subjektais, atstovaujančiais vartotojų, aplinkos ir pramonės interesams, mes taip pat rengėme pokalbius su Europos vartotojų organizacijų asociacija (BEUC), Europos atstovavimo vartotojams standartizacijos srityje koordinavimo asociacija (ANEC), Europos aplinkos biuru (EEB) ir asociacija „Home Appliance Europe“ (APPLiA).

23 Audito rezultatai galėtų būti panaudoti rengiant kitų trejų metų ekologinio projektavimo darbo planą laikotarpiui po 2020 m. ir galėtų turėti įtakos tam, kaip Komisija valdo teisėkūros procesą ir kaip ji remia valstybių narių vykdomą rinkos priežiūros veiklą.

Pastabos

Reglamentavimo proceso valdymas

Komisija suteikė pirmenybę gaminių grupėms, kurių energijos taupymo potencialas yra didžiausias

24 Ekologinio projektavimo direktyva ir Energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo reglamentu nustatoma bendra sistema, kuria apibrėžiami politikos tikslai ir Komisijos, rinkos priežiūros institucijų, gamintojų, prekyautojų ir kitų subjektų funkcijos bei pareigos. Pagal šią sistemą Komisija turi įgaliojimus priimti įgyvendinimo priemones, kuriomis ekologinio projektavimo ir energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo reikalavimai nustatomi konkrečioms gaminių grupėms. Pagal Ekologinio projektavimo direktyvą, Komisija turėtų pasirinkti reguliuoti gaminių grupes remdamasi trimis kriterijais: pardavimo apimtimi, dabartiniu poveikiu aplinkai ir gerinimo potencialu¹⁶.

25 Tikrinome, ar Komisija savo 2016–2019 m. darbo plane teikė pirmenybę gaminių grupėms, kurių numatomas sutaupyti energijos kiekis yra didžiausias. Komisija atliko pirminį daugiau kaip 100 gaminių grupių patikrinimą ir išnagrinėjo 16 iš jų. Tada Komisija sureitingavo gaminius pagal jų energijos taupymo potencialą. Taip pat pateiktas kokybinis kitų aplinkosaugos veiksmų, pavyzdžiui, vandens sunaudojimo, svarbiausių žaliavų naudojimo, patvarumo ir perdirbamumo vertinimas.

26 2016 m. Komisija paskelbė nagrinėjanti galimybę atskirai nustatyti reikalavimus informacinių ir ryšių technologijų (IRT) gaminiams (pavyzdžiui, išmaniesiems telefonams ir namų tinklo įrangai). Tai susiję su tuo, kad šis sektorius sparčiai kinta ir yra sudėtinga įvertinti galimą sutaupyti energiją. Komisija planuoja šį darbą pradėti iki 2019 m. pabaigos.

27 Nustatėme, kad dabartinės įgyvendinimo priemonės (taikomos daugiau kaip 30 gaminių grupių) apėmė daugelį gaminių, kurių energijos taupymo potencialas yra didžiausias. Tarp jų – gaminiai, kuriems tenka didžiausia namų ūkių suvartojamos energijos dalis ir daugiau kaip pusė pramonės ir paslaugų sektorių suvartojamos energijos¹⁷.

¹⁶ Direktyvos 2009/125/EB 15 straipsnio 2 dalis.

¹⁷ Ekologinio projektavimo poveikio apskaita – 2018 m. apžvalginė ataskaita, p. 8, VHK, 2019 m. sausio mėn.

Dėl didelių reglamentavimo proceso vėlavimų sumažėjo politikos veiksmingumas

28 Komisijai priimant įgyvendinimo priemones, pagrindinis politikos sėkmės veiksnys yra reglamentavimo proceso savalaikiškumas. Technologijoms tobulėjant ir gaminiams tampant efektyvesniems, ekologinio projektavimo ir ženklavimo reikalavimai gali tapti nebeaktualūs ir politika gali nebeturėti poveikio.

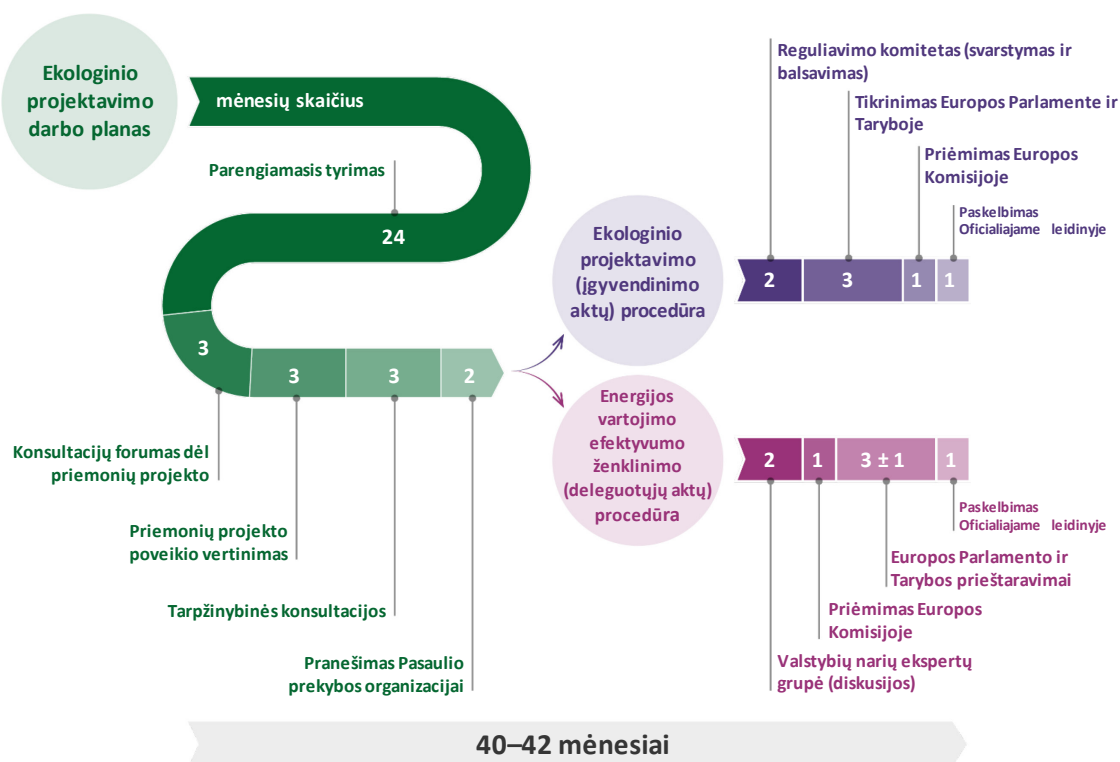
29 Per pastaruosius kelerius metus daugelyje gaminių grupių dėl technologinės pažangos minimalūs energijos vartojimo efektyvumo reikalavimai tapo nebeaktualūs ir dauguma arba visi gaminių modeliai buvo trijų aukščiausių energijos klasių. Viena vertus, tai rodo, kad rinkoje esantys gaminiai energiją vartoja efektyviau nei anksčiau ir kad politika duoda teigiamą poveikį. Kita vertus, kai visi prieinami gaminiai yra aukščiausių energijos klasių, vartotojams yra sudėtingiau atskirti efektyviausius ir neefektyviausius energiją vartojančius gaminius, o gamintojai yra mažiau suinteresuoti diegti inovacijas. Išnagrinėjome trijų atrinktų gaminių grupių – elektroninių vaizduoklių, šaldytuvų ir šildytuvų – reglamentavimo procesą.

30 Dėl nepalankių atsiliepimų apie politiką žiniasklaidoje, kuriuos paskatino priešiškas dėl numanomo ES perteklinio reglamentavimo ir plačiai išviešinta teismo byla dėl dulkių siurblių¹⁸, 2015 m. Komisija nusprendė laikinai įšaldyti reglamentavimo procesą, kad būtų peržiūrėtas visos politikos tinkamumas. Dėl to beveik dvejus metus vėlavo darbai, susiję su naujomis prioritetinėmis laikytomis gaminių grupėmis (t. y. pastatų automatizavimo ir kontrolės sistemomis, elektriniais virduliais, rankų džiovituvais, liftais, saulės baterijų plokštėmis ir inverteriais, šaldymo talpyklomis ir didelio slėgio valymo įranga) ir esamų priemonių peržiūra. Tačiau, kaip paaiškinta kitose dalyse, tai nebuvo vienintelė vėlavimų priežastis.

¹⁸ Byla T-544/13 Dyson Ltd prieš Europos Komisiją, 2018 m. lapkričio 8 d. galutinis sprendimas. Dulkių siurblių be maišelių gamintojas prašė panaikinti Komisijos deleguotąjį reglamentą (ES) Nr. 665/2013, motyvuodamas tuo, kad jis klaidina vartotojus dėl dulkių siurblių energijos vartojimo efektyvumo, nes reglamente nustatyti bandymų standartai yra netinkami. Teismas šį reglamentą panaikino.

31 Energijos vartojimo efektyvumo priemonių rengimas yra sudėtingas ir ilgas procesas (žr. **6 diagramą**), kuriame reikia išsamiai konsultuotis su suinteresuotaisiais subjektais¹⁹. Komisija nustatė, kad standartinis gaminių grupės reglamentavimo procesas trunka apie trejus su puse metų²⁰. Procesas prasideda pradedant parengiamąjį tyrimą ir trunka iki įgyvendinimo ar deleguotojo akto paskelbimo Oficialiajame leidinyje.

6 diagrama. Teorinis įgyvendinimo priemonių priėmimo pagal ekologinio projektavimo ir energijos vartojimo efektyvumo ženklinimo sistemą reglamentavimo procesas

Šaltinis: EAR, remiantis Europos Komisijos pateikta informacija.

32 Nustatėme, kad procesas, susijęs su trimis mūsų analizuotomis gaminių grupėmis, užtruko gerokai ilgiau nei trejus su puse metų. **7 diagramoje** pateiktas faktinio elektroninių vaizduoklių reikalavimų peržiūros reglamentavimo proceso pavyzdys.

¹⁹ Žr. Audito Rūmų specialiąją ataskaitą Nr. 14/2019 „Išsakykite savo nuomonę!": Komisijos viešos konsultacijos pritraukia piliečius, tačiau jos neatitinka lūkesčių dėl informavimo veiklos“.

²⁰ „Naujų energijos vartojimo efektyvumo etikečių aiškinimas“, Europos Komisija, 2019 m.

33 Nustatėme, kad nagrinėtų gaminių grupių faktinis reglamentavimo procesas buvo du kartus ilgesnis nei teorinis; elektroninių vaizduoklių reglamentavimo procesas truko aštuonerius metus, šildytuvų – septynerius, šaldytuvų – šešerius. Komisija pakartojo keletą pagrindinių etapų, pavyzdžiui:

- dėl elektroninių vaizduoklių: ji surengė tris konsultacijų forumo susitikimus ir tris viešas konsultacijas; Komisija du kartus pranešė Pasaulio prekybos organizacijai (PPO) apie siūlomas ekologinio projektavimo priemones ir du kartus atnaujino poveikio vertinimo tyrimą;
- dėl šaldytuvų: du konsultacijų forumo susitikimai ir trys viešos konsultacijos;
- dėl šildytuvų: trys konsultacijų forumo susitikimai ir dvi tarpžinybinės konsultacijos.

34 Kitaip nei parengiamieji tyrimai, peržiūros tyrimai yra susiję su galiojančiais gaminių grupių teisės aktais, kurie bus atnaujinti. Jiems netaikoma standartizuota procedūra ar metodika, pavyzdžiui, bendra struktūra ir kriterijai, todėl skiriasi atliktos įvairių gaminių grupių analizės išsamumas. Į pradinius elektroninių vaizduoklių ir šaldytuvų peržiūros tyrimus nebuvo įtraukta informacija, kurios Komisijai reikėjo rengiant teisėkūros pasiūlymą. Todėl šioms gaminių grupėms ji užsakė papildomus tyrimus, o tai reglamentavimo procesą pailgino ketveriais metais.

35 2016 m. Komisija nusprendė priimti keletą įgyvendinimo priemonių kaip vieną dokumentų rinkinį²¹, o tai reiškė, kad ji priims teisės aktus dėl keleto gaminių grupių vienu metu. Komisijos nuomone, tai padeda teikti informaciją apie keleto gaminių grupių bendrą poveikį ir geriau parodyti, kad politika duoda reikšmingų rezultatų. Vis dėlto nustatėme, kad tai lėmė vėlavimus, susijusius su gaminių grupėmis, kurių reglamentavimas buvo parengtas anksčiau, nes reikėjo laukti, kol bus parengtas priimti visas rinkinys, todėl ir taip gana ilgas procesas dar labiau pailgėjo.

²¹ Ekologiniam projektavimui skirta Komisijos svetainė.

36 Keletas suinteresuotųjų subjektų ir politikos ekspertų nurodė, kad vėlavimas reiškia, jog buvo praleista galimybė išnaudoti didelį energijos taupymo potencialią ir sumažinti poveikį aplinkai²². Be to, kai Komisija priima teisės aktus gerokai vėluodama, kyla rizika, kad juose nustatyti reikalavimai bus nebeaktualūs. Pavyzdžiui:

- dėl šildytuvų: pagal 2013 m. ekologinio projektavimo priemonę dažniausiai naudojamiems šildytuvams nuo 2015 m. nustatytas 86 % minimalus energijos vartojimo efektyvumo lygis. Tokio vidutinio energijos vartojimo efektyvumo lygio jau buvo visi patalpų šildytuvai, ES parduoti 2013 m.;
- dėl televizorių: 2009 m. priimti ekologinio projektavimo reikalavimai buvo pagrįsti neaktualiais duomenimis ir mažai prisidėjo didinant energijos vartojimo efektyvumą. Ekologinio projektavimo direktyvos vertinimas²³ rodo, kad daugelis gaminių 2012 m. reikalavimus atitiko jau 2010 m.

37 Dėl naujausios reglamentų dėl elektroninių vaizduoklių ir šaldytuvų peržiūros, nustatėme, kad Komisija atsižvelgė į šią problemą ir reglamentavimo proceso metu keletą kartų atnaujino rinkos duomenis. Vis dėlto nuo to momento, kai Komisija išanalizavo paskutinį duomenų rinkinį, iki tol, kol šioms dviem gaminių grupėms įsigaliojo nauji reikalavimai, praėjo atitinkamai treji ir penkeri metai.

Komisija imasi veiksmų, kad patobulintų energijos vartojimo efektyvumo etiketes

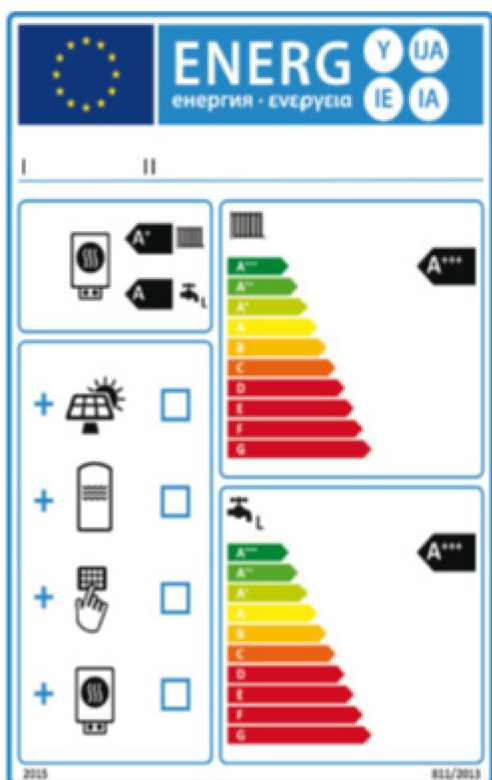
38 Visi gaminiai, kuriems taikomi atitinkami reglamentai, ES turi būti paženklinėti energijos vartojimo efektyvumo etiketėmis. Kadangi šių etikečių tikslas yra padėti vartotojams priimti labiau informacija pagrįstus sprendimus, svarbu, kad jos būtų suprantamos.

²² „Save the Ecodesign energy-labelling package“, bendras laiškas Europos Komisijai; bendras pramonės organizacijų laiškas dėl ekologinio projektavimo; „The Ecodesign Directive (2009/125/EC) European Implementation Assessment“, Europos Parlamento tyrimų tarnyba, 2017 m. lapkričio mėn.

²³ COM(2015) 345 final.

39 Pavyzdžiui, šildytuvų energijos vartojimo efektyvumo etiketės turi būti aiškesnės. Prieš 2013 m. priimdama energijos vartojimo efektyvumo etiketes, Komisija neatliko jokie vartotojų supratimo tyrimo. **8 diagramoje** parodyta šildymo sistemos energijos vartojimo efektyvumo dabartinio dizaino etiketė, kuri vartotojus gali klaidinti. 2016 m. energijos vartojimo efektyvumo etikečių tyrime²⁴ nustatyta, kad visą etiketėje pateiktą informaciją supranta tik trečdalis respondentų.

8 diagrama. Dažnai vartotojų klaidingai suprantamos arba jiems neaiškios etiketės pavyzdys (šildymo sistemos)

Šaltinis: Reglamentas (ES) Nr. 811/2013.

²⁴ Elke Dünhoff „Comprehensibility of the Energy Label for space heaters and water heaters and of the new Efficiency Label for old space heaters in Germany. Results of two focus groups and a representative consumer survey“, Maincas, 2016 m. gruodžio 14 d.

40 Šioje ataskaitoje dėl ankstesnės Energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo direktyvos 2010/30/ES²⁵, kuri buvo pakeista nauju Energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo reglamentu, Komisija pripažino, kad kai kuriuos tam tikrų gaminių grupių etikečių elementus suprasti yra sudėtinga. Kad pašalintų šį trūkumą, rengdama konkrečių gaminių energijos vartojimo efektyvumo etiketes, Komisija nusprendė atlikti vartotojų tyrimą ir patikrinti, ar visos piktogramos ir pati etiketė yra suprantamos. Tokių gaminių grupių kaip šildytuvų (kaip matyti **8 diagramoje**) galimi etikečių pakeitimai vartotojams bus matomi, kai bus priimta ir įsigalios nauja įgyvendinimo priemonė, o tai gali užtrukti daugelį metų.

²⁵ Komisijos ataskaita Europos Parlamentui ir Tarybai „2010 m. gegužės 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2010/30/ES dėl su energija susijusių gaminių suvartojamos energijos ir kitų išteklių nurodymo ženklinant gaminį ir apie jį pateikiant standartinę informaciją peržiūra“, COM(2015) 345 final.

41 Tačiau dėl 2019 m. kovo mėn. priimto naujo priemonių rinkinio Komisija atliko tyrimus, kaip vartotojai supranta visų gaminių grupių etiketes. Komisija pateikė išvadas valstybių narių ekspertams, kurie pasiūlė keletą būdų, kaip supaprastinti etiketes iki jų priėmimo.

42 Komisija padarė išvadą, kad žymėjimas klasėmis „A+“, „A++“ ir „A+++“ yra mažiau paveikus nei žymėjimas pagal energijos vartojimo efektyvumo skalę A–G, ir nusprendė tokį žymėjimą palaipsniui panaikinti. Žymėjimas šiomis energijos klasėmis per keletą ateinančių metų bus panaikintas, kol bus priimtos naujos gaminių grupių etiketės. Tai jau numatyta energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo priemonėms, kurios bus taikomos nuo 2021 m.

Išteklių naudojimo efektyvumui Komisija skyrė daugiau dėmesio, tačiau žiedinės ekonomikos priemonių rinkinio neparengė

43 2016 m. Komisija savo darbo plane paskelbė, kad parengs žiedinės ekonomikos priemonių rinkinį ir jame pateiks gaires dėl išteklių ir žaliavų naudojimo efektyvumo aspektų nustatymo įgyvendinimo priemonėse. Tam reikia sukurti standartizuotą metodą, kaip įvertinti poveikį išteklių naudojimo efektyvumui keliose gaminių grupėse, ir parengiamųjų tyrimų etape atlikti sisteminius ir išsamius žiedinės ekonomikos galimybių tyrimus.

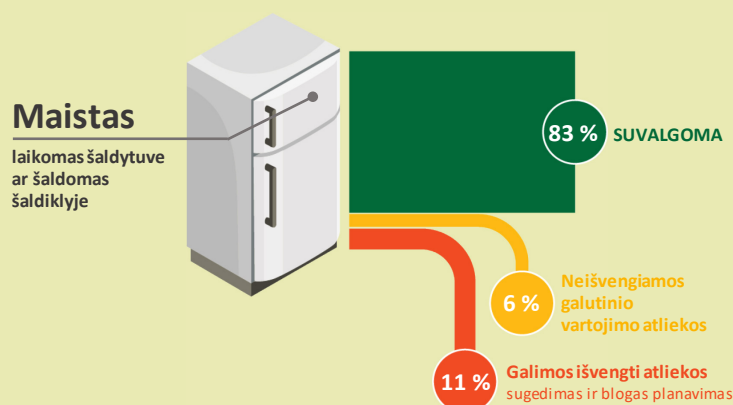
44 Komisija ėmėsi pirmųjų rinkinio kūrimo veiksmų. Ji pradėjo rengti horizontalius medžiagų naudojimo efektyvumo standartus ir tikslinti su energija susijusių gaminių ekologinio projektavimo metodiką. Nustatėme, kad skiriasi atskirų gaminių grupių esamų parengiamųjų ir peržiūros tyrimų, kuriuose nagrinėjamos žiedinės ekonomikos idėjos, turinys, išsamumas ir apimtis. Tai susiję su tuo, kad šie tyrimai nebuvo atlikti pagal standartizuotą metodiką, o Komisija turėjo užsakyti papildomus tyrimus, kad gautų reikalingą informaciją žiedinės ekonomikos klausimais. Tai prisidėjo prie vėlavimų, aprašytų **33** dalyje.

45 Neseniai pateiktuose pasiūlymuose efektyviam išteklių naudojimui Komisija skyrė daugiau dėmesio. Audito metu nustatyta, kad atliekant tyrimus, kuriais siekta peržiūrėti elektroninių vaizduoklių ir šaldytuvų teisės aktus, buvo nagrinėjami ne tik energijos, bet ir kai kurie aplinkosaugos aspektai, kaip antai atliekų tvarkymas, būtinos ir retos medžiagos, perdirbamumas, pataisomumas ir patvarumas. Remdamasi per tyrimą nustatytais faktais ir konsultacijomis, Komisija į savo pasiūlymus dėl reglamentavimo įtraukė tam tikrus su šiais aspektais susijusius reikalavimus (žr. **1 langelyje** pateiktą pavyzdį).

1 langelis

Pusiausvyros tarp efektyvaus energijos vartojimo ir maisto atliekų mažinimo užtikrinimas

Maisto švaistymas yra visuotinė problema, kuriai pastaraisiais metais dėl ekonominių ir ekologinių padarinių skiriamas didelis dėmesys. Apie 11 % šaldytuvuose laikomo maisto ir gėrimų yra išmetama dėl gedimo ir blogo planavimo.

Šaltinis: EAR, remiantis VHK tyrimu dėl optimalaus maisto produktų laikymo (2017 m.).

Tyrimė dėl buitinių šaldymo aparatų nustatyta, kad geresnis projektavimas galėtų padėti užkirsti kelią maisto švaistymui²⁶, nes skirtingų rūšių maisto produktai geriausiai išsilaiko esant skirtingai temperatūrai; šaldytuvai su keletu skyrių (pavyzdžiui, rūšio temperatūros ir šalto laikymo skyriais) gali padėti ilgiau išlaikyti maisto produktus. Tyrimas parodė, kad tokių rūšių šaldytuvai suvartoja bent 20 % daugiau elektros energijos nei vidutinis šių dienų šaldytuvas, tačiau taip pat nustatyta, kad maisto atliekas sumažinus dviem procentiniais punktais didesnis energijos suvartojimas būtų kompensuotas.

Remdamasi šiomis išvadomis ir siekdama paskatinti tokių šaldytuvų naudojimą, Komisija pasiūlė jiems taikyti pakoreguotą energijos vartojimo efektyvumo klasę, kuri būtų geresnė, nei iš tiesų yra. Šį sprendimą kritikavo Europos vartotojų organizacijos²⁷, teigdamos, kad jame pernelyg remiamasi prielaida, kad vartotojai tinkamai rūšiuos ir laikys savo maisto produktus. Jie taip pat kritikavo tai, kad vartotojai tokio koregavimo koeficiento nematys ir todėl apsipirkdami neturės tikslios informacijos apie papildomas eksploataavimo sąnaudas.

²⁶ Parengiamasis / peržiūros tyrimas dėl buitinių šaldymo aparatų, VHK, 2016 m.; papildomas tyrimas, VHK, 2017 m.

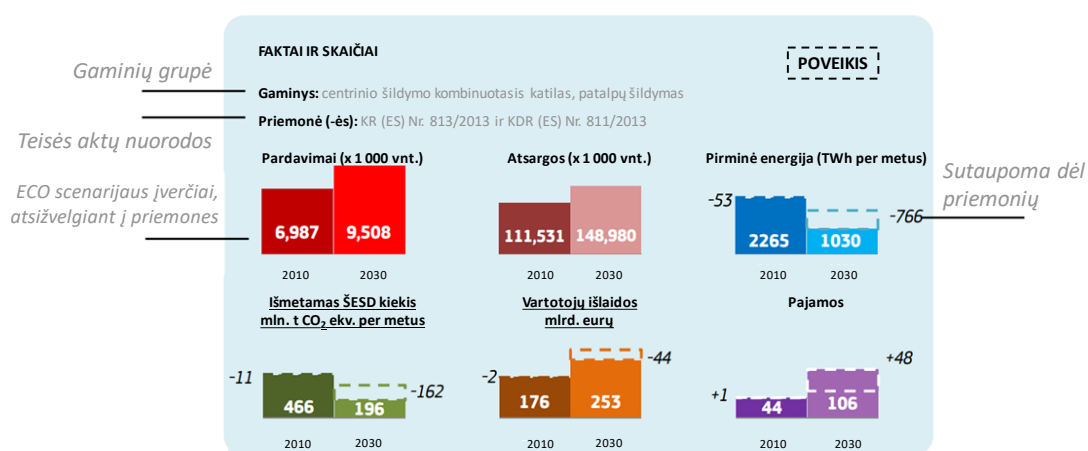
²⁷ ECOS, EEB, „Coolproducts“, „rreuse“, „topten“, „ifixit Europe“ pozicija dėl Komisijos pasiūlymų persvarstyti buitiniams šaldymo prietaisams taikomas ekologinio projektavimo ir energijos vartojimo efektyvumo ženklinimo priemones, 2018 m.

Ekologinio projektavimo poveikio apskaitoje pervertinamas politikos poveikis, nors neseniai buvo atlikta patobulinimų

46 Nors tai nėra teisinis reikalavimas, Komisija savo ekologinio projektavimo ir energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo politikos rezultatus reguliariai praneša visuomenei. Nuo 2013 m. Komisija kasmet skelbia ekologinio projektavimo poveikio apskaitos ataskaitą, kurioje įvertinami bendri ekologinio projektavimo ir energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo politikos rezultatai, pasiekti iki 2020 ir 2030 m. Ekologinio projektavimo poveikio apskaitoje ateities prognozės grindžiamos dviem scenarijais: įprastu ir ECO scenarijumi. Pagal įprastą scenarijų rinka vystosi nesant jokių ekologinio projektavimo ir energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo priemonių. ECO scenarijus – tai scenarijus, kuriame nuo pat pradžių atsižvelgiama į kiekvienos gaminių grupės politikos poveikį.

47 9 diagramoje parodyti Ekologinio projektavimo poveikio ataskaitoje pateikti vienos gaminių grupės rezultatai.

9 diagrama – Vienos gaminių grupės (šildytuvų) poveikio apskaita

Šaltinis: 2018 m. ekologinio projektavimo poveikio apskaitos peržiūros ataskaita, VHK – Europos Komisijai.

48 2018 m. ekologinio projektavimo poveikio apskaitos ataskaitoje vertinama, kad nuo praėjusio amžiaus paskutiniojo dešimtmečio padaryti gaminių patobulinimai ir energijos vartojimo efektyvumo ženklėjimas duos didelės naudos 2020 m. Vertinama, kad šia politika:

- bus sutaupyta energijos kiekis, atitinkantis 150 milijonų tonų naftos (9 % bendro ES kiekio);
- bus išmetama 306 milijonais tonų mažiau šiltnamio efektą sukeliančių dujų (7 % bendro ES kiekio);
- vartotojų grynosios santaupos sudarys 63 milijardus eurų;
- pramonės sektorius, pardavėjai ir montuotojai papildomai gaus 66 milijardus eurų pajamų.

Pagal ekologinio projektavimo poveikio apskaitos duomenis, iki 2030 m. šie rezultatai turėtų padidėti daugiau kaip 60 %.

49 Ekologinio projektavimo poveikio apskaitos ataskaitoje nurodyta, kad pirmiau pateikti įverčiai turėtų būti pagrįsti trimis pagrindinėmis taisyklėmis: jie turėtų būti realūs, atitikti tikslą ir būti pagrįsti esamomis priemonėmis. Nustatėme, kad kai kuriomis taikytomis prielaidomis galėjo būti pervertintas ekologinio projektavimo ir energijos vartojimo efektyvumo ženklėjimo politikos poveikis. Konkrečiai:

- ekologinio projektavimo poveikio apskaitoje vertinamas būsimas šios politikos poveikis, o ne tai, kas jau pasiekta. Taigi yra atsižvelgiama ir į teisės aktus, kurie turėtų įsigalioti artimoje ateityje. Į jų poveikį apskaitoje atsižvelgiama nuo siūlomos įsigaliojimo datos. Jeigu faktiškai priimti reikalavimai tampa ne tokie griežti arba jei yra vėlavimų, ekologinio projektavimo poveikio apskaitos įverčiai tampa pervertinti;
- ekologinio projektavimo poveikio apskaitoje daroma prielaida, kad reikalavimai bus visiškai įgyvendinti ir kad nėra jokių rinkos priežiūros trūkumų. Vis dėlto, Komisijos ir kitų suinteresuotųjų subjektų²⁸ vertinimu, dėl neatitikties prarandama

²⁸ Europos Komisija; CLASP, ECOS, EEB ir „Topten“ (2017 m.) „Closing the „reality gap’ – ensuring a fair energy label for consumers“, p. 9; „Impact Assessment of the compliance & enforcement regime of the Energy-Using Products (EuP) & Energy Labelling Dir.“, Defra, 2009 m.

iki 10 % galimos sutaupyti energijos. Audito metu taip pat nustatėme rinkos priežiūros trūkumų (žr. [55–73](#) dalis);

- ekologinio projektavimo poveikio apskaitoje naudojama gamintojų pateikta gaminio techninė informacija, pagrįsta tam tikrais darniaisiais standartais, o ne suvartojimo realiomis sąlygomis duomenimis. Kaip paaiškinta [2 langelyje](#), šie standartai ne visada atitinka faktinį energijos suvartojimą realiomis sąlygomis.

2 langelis

ES darnųjų ES standartų trūkumai

Nepriklausomoje ataskaitoje²⁹ buvo nagrinėjami trijų gaminių grupių – skalbyklių, televizorių ir šaldytuvų – bandymams taikytų Europos darnųjų standartų trūkumai. Padaryta išvada, kad standartuose nustatytos bandymų sąlygos skiriasi nuo naudojimo realiomis sąlygomis, todėl nepakankamai įvertintas realus suvartojimas. Pavyzdžiui:

- o skalbyklės yra bandomos paleidžiant pačią efektyviausią „eco“ programą, bet ši programa naudojama retai (18 % laiko);
- o televizoriai bandomi paleidžiant 2007 m. vaizdo klipą, o tai neatitinka įprasto televizoriaus žiūrėjimo namuose; ir
- o šaldytuvai-šaldikliai bandomi neatidarant durų ir viduje nelaikant maisto produktų.

Remiantis nedidele gaminių imtimi tyrime buvo nustatyta, kad naudojant skirtingas programas indaplovės gali sunaudoti 6–73 % daugiau energijos; televizorių bandymuose paleidžiant skirtingus vaizdo siužetus buvo suvartota nuo 6 % mažiau iki 47 % daugiau energijos; šaldytuvai suvartojo 47 % daugiau energijos, kai durys buvo atidaromos kas 12 valandų.

Ataskaitoje taip pat atskleista, kad gamintojai gali pasinaudoti standartų spragomis arba taikyti apėjimo būdus³⁰ (pavyzdžiui, sukčiavimo įtaisus, kurie atpažintų, kad vyksta bandymas), kad būtų priskirta geresnė klasė, arba klaidingai teigti, kad laikosi ekologinio projektavimo reikalavimų.

²⁹ STEP projektas „Closing the „reality gap’ – ensuring a fair energy label for consumers“, CLASP, ECOS, EEB, „Topten“, 2017 m. birželio mėn.

³⁰ Žr. „Definition of Circumvention“, ANTICSS, 2018 m.

50 Kad būtų nustatytas prietaisų energijos vartojimo efektyvumas, ekologinio projektavimo ir energijos vartojimo efektyvumo ženklinimo politika yra grindžiama standartizacijos organizacijų parengtais standartais, kuriais siekiama pateikti suderintas techninių sąvokų apibrėžtis ir nustatyti matavimo metodus. Kai Europos standartizacijos organizacija parengia standartą ir Komisija jo pavadinimą bei nuorodą paskelbia *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*, jis tampa Europos darniuoju standartu, taigi ir ES teisės dalimi.

51 Kai darniojo standarto nėra, energijos suvartojimui matuoti galima taikyti senesnius standartus, tarptautinius standartus ir kitus tinkamus metodus, tačiau dėl to gali būti gauti skirtingi rezultatai, o taikyti teisės aktus ir užtikrinti jų vykdymą tampa sudėtinga. Todėl svarbu turėti suderintus standartus, kurie būtų patikimi, tikslūs, įmanomi atkartoti ir atitiktų realų naudojimą.

52 Galiausiai ekologinio projektavimo poveikio apskaita yra perspektyvinis tyrimas, kuriuo siekiama įvertinti būsimą politikos poveikį, o ne iki tam tikros dienos pasiektus faktinius rezultatus. Dėl to apskaitos procesas tampa labai priklausomas nuo tokių parametrų, kaip būsimi infliacijos rodikliai ar energijos kainų svyravimai. 2019 m. Komisija peržiūrėjo savo prielaidas dėl poveikio apskaitai taikomų ateities energijos kainų. Todėl ES vartotojų 2020 m. numatomos sutaupyti lėšos smarkiai sumažėjo: namų ūkių per metus numatomos sutaupyti lėšos sumažėjo nuo 473 eurų iki 286 eurų.

53 Nepriklausomame tyrime³¹ pažymėta, kad ekologinio projektavimo poveikio apskaita yra grindžiama scenarijais, ir jame bandyta palyginti poveikio apskaitoje įvertintą sutaupytą energijos kiekį su sutaupytu energijos kiekiu, kuris nustatytas Vokietijoje, vertinant keletą gaminių grupių. Remiantis tyrimu, faktiškai sutaupyta daug energijos, tačiau šis kiekis buvo gerokai mažesnis, nei numatyta poveikio apskaitoje: nuo 2 iki 15 kartų, arba nuo 1,7 iki 11,6 karto, priklausomai nuo skaičiavimo pagrindo ir gaminio grupės. Nors dėl tyrimo apimties ir metodikos tiesioginis palyginimas su ekologinio projektavimo poveikio apskaitoje pateiktais skaičiais gali būti neįmanomas, tyrimas rodo, kad esama rizikos, jog sutaupymai gali būti pervertinti.

³¹ Öko-Institut e.V. and ifeu – Institut für Energie- und Umweltforschung Heidelberg (2017). „Living up to expectations? Monitoring the effects of Ecodesign and energy labelling in Germany“, ECEEE, 2017 m.

54 Kadangi ekologinio projektavimo poveikio apskaita yra vienintelis informacijos šaltinis apie ekologinio projektavimo ir energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo politikos indėlį siekiant 2020 m. energijos vartojimo efektyvumo tikslo, dėl rezultatų perversinimo kyla pavojus, kad politikos formuotojams bus pateikti netikslūs duomenys. Naujausioje pažangos, padarytos iki 2018 m. siekiant 2020 m. energijos vartojimo efektyvumo tikslo, vertinimo ataskaitoje, Komisija nebepateikė informacijos apie politikos poveikį. Nėra aišku, ar ji tai darys būsimose ataskaitose.

Rinkos priežiūra

Gamintojams ir mažmenininkams nesilaikant energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo ir ekologinio projektavimo teisės aktų mažėja politikos nauda

55 Rinkos priežiūra yra išimtinė valstybių narių kompetencija. Jos turėtų laikytis ES rinkos priežiūros reglamento³². Rinkos priežiūros institucijos (RPI) yra atsakingos už savo šalyje parduodamų gaminių atitikties užtikrinimą. Nors kai kurios vartotojų apsaugos NVO atliko parduotuvių patikrinimus ir kai kurių gaminių bandymus, jos neturi įgaliojimų užtikrinti šio reglamento vykdymo – tai yra RPI prerogatyva.

56 Parduotuvėms netinkamai pateikiant energijos vartojimo efektyvumo etiketes, vartotojams sunkiau priimti informacija pagrįstus sprendimus. Dėl neteisingų etikečių vartotojai gali būti suklaidinti ir pirkti gaminius, kurie vartoja daugiau energijos arba kurių veiksmingumas yra mažesnis, nei nurodyta. Pramonės organizacijų atstovai ragino geriau užtikrinti reglamento vykdymą³³, kad būtų pasiekta politikos nauda.

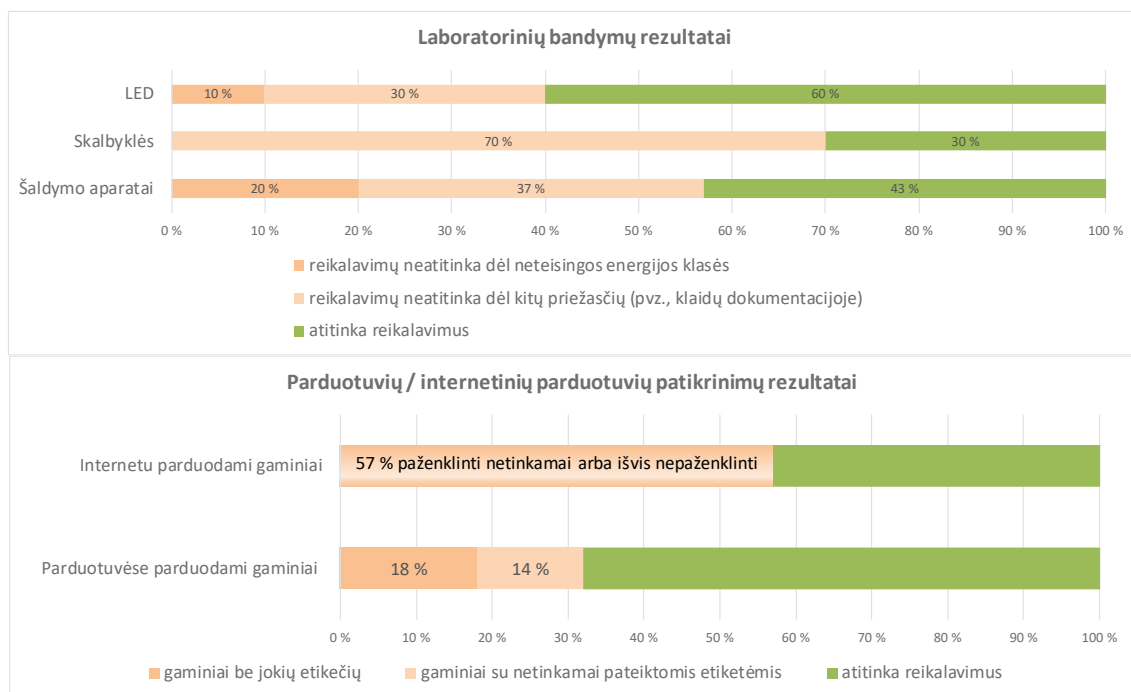
57 Nuo 2009 m. ES finansuojamais rinkos priežiūros projektais buvo skirtos lėšos parduotuvių patikrinimams ir laboratoriniams bandymams siekiant patikrinti, ar gaminiai atitinka ekologinio projektavimo ir energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo reikalavimus, o jų energijos klasės yra teisingos. Šiais projektais nustatyta, kad teisės aktų reikalavimų nesilaikymas yra didelė problema. Reikalavimų nesilaikymo pobūdis ir mastas skiriasi priklausomai nuo tikrintų gaminių rūšies ir taikyto patikrinimo būdo (projektų išvados pateiktos [10 diagramoje](#)). Kadangi šie projektai dažnai buvo orientuoti į gaminių modelius, kurie, buvo labiau tikėtina, neatitiks

³² Reglamentas (EB) Nr. 765/2008.

³³ Bendras pramonės organizacijų laiškas dėl ekologinio projektavimo, 2018 m.

reikalavimų, toliau pateikti neatitikties lygiai negali būti ekstrapolijuojami visoms gaminių grupėms ar visai ES rinkai.

10 diagrama. Išvados dėl ES finansuojamų projektų

Šaltinis: EAR, remiantis atitinkamomis ES finansuojamų projektų galutinėmis ataskaitomis.

58 Remdamasi ES projektų rezultatais ir papildomai valstybių narių duomenimis, 2019 m. Komisija nustatė³⁴, kad apskritai reikalavimų neatitinka apie 10–25 % rinkoje parduodamų gaminių, dėl to sutaupyta energijos kiekis sumažėjo apie 10 %. Komisija negalėjo pateikti informacijos apie tai, kas konkrečiai šiuos skaičius sudaro. Tai atitiktų bendrą metinį Švedijos ir Vengrijos suvartojamos elektros energijos kiekį. Apskaičiuota, kad dėl reikalavimų nesilaikymo sutaupomos energijos kiekis iki 2020 m. sumažėja 174,8 TWh per metus, o tai apytikriai atitinka galutinį bendrą Švedijos ir Vengrijos elektros energijos suvartojimą – 170 TWh per metus, remiantis 2017 m. Eurostato duomenimis. Kitame tyrime, kurį 2011 m. atliko Jungtinės Karalystės aplinkos, maisto ir kaimo reikalų departamentas (DEFRA), nustatyta, kad gamintojų ir mažmenininkų reikalavimų nevykdymo poveikis³⁵ energijos taupymui buvo 6,2 %, tačiau perspėjo, kad tai yra labai apdairus įvertis.

³⁴ „Naujų energijos vartojimo efektyvumo etikečių aiškinimas“, Europos Komisija, 2019 m.

³⁵ „Impact Assessment of the compliance & enforcement regime of the Energy-Using Products (EuP) & Energy Labelling Dir.“, Defra, 2009 m.

59 Veiksmingas reglamento vykdymo užtikrinimas galėtų padėti sumažinti tokius nuostolius. RPI grupės atliktame tyrime³⁶ pagal 2011–2013 m. surinktus duomenis nustatyta, kad į rinkos priežiūrą investavus vieną eurą dėl didesnio energijos vartojimo efektyvumo buvo sutaupyta 13 eurų. Padaryta išvada, kad investicijų grąža buvo pakankamai didelė, kad būtų galima patvirtinti, jog rinkos priežiūra gali būti ekonomiškai veiksminga. Pavyzdžiui, jei visos Šiaurės šalys (Islandija, Suomija, Norvegija, Švedija ir Danija) optimaliai vykdytų rinkos priežiūrą, papildomai skirdamos 2,1 milijono eurų, per metus būtų sutaupoma 168 GWh energijos, o tai leistų vartotojams sutaupyti 28 milijonus eurų per metus, vertinant 13 tikrintų gaminių grupių. Kitame tyrime³⁷ įvertinta, kad grynoji stipresnės rinkos priežiūros sistemos nauda per dešimtmetį sudarytų apie 164 milijonus svarų sterlingų vien Jungtinėje Karalystėje. Kituose tyrimuose parodyta, kad rinkos priežiūra ir bandymai gali būti atliekami sistemiškai, veiksmingai ir ekonomiškai efektyviai³⁸.

ES suteikė priemones rinkos priežiūros institucijoms remti, tačiau jų poveikis ekologiniam projektavimui ir energijos vartojimo efektyvumo ženklitimui buvo ribotas

60 Kad ekologinio projektavimo ir energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo teisės aktų laikymosi lygis būtų didesnis, RPI turėtų vykdyti veiksmingą rinkos priežiūrą. Rinkos priežiūros reglamente nenurodyta, koks yra būtinas rinkos priežiūros veiklos mastas. Tėra nurodyta, kad RPI reikiamas patikras turėtų vykdyti „tinkamu mastu“. Valstybės narės turėtų parengti, įgyvendinti ir periodiškai atnaujinti savo rinkos priežiūros programas ir apie jas pranešti Komisijai.

³⁶ „The Nordic Ecodesign Effect Project. Estimating benefits of Nordic market surveillance of Ecodesign and energy labelling“, Troels Fjordbak Larsen, 2015 m.

³⁷ „Impact Assessment of the compliance & enforcement regime of the Energy-Using Products (EuP) & Energy Labelling Dir.“, Defra, 2009 m.

³⁸ Žr., pavyzdžiui: ATLETE I, „Appliance Testing for Energy Label Evaluation, publishable result-oriented report“, 2011 m.; ATLETE II, „Appliance Testing for Washing Machines Energy Label & Ecodesign Evaluation“, publishable result-oriented report“, 2014 m.

61 Remiantis Komisijai pateiktomis ataskaitomis, kiekvienais metais vienai valstybei narei tenka nuo mažiau nei 20 iki daugiau kaip 100 000 tikrinamų gaminių per metus. Šiuos skaičius sunku vertinti, nes „patikrinimo“ sąvoka yra plati. Priklausomai nuo valstybės narės, patikrinimas gali būti vienas iš toliau nurodytų punktų arba jų derinys:

- vizualinė patikra parduotuvėje arba internetu (pavyzdžiui, siekiant nustatyti, ar yra pateikta etiketė ir ar ant gaminio yra CE ženklas);
- gaminio dokumentinė patikra (pavyzdžiui, siekiant nustatyti, ar gaminio informaciniame lape pateiktos reikiamos nuorodos į reglamentą ir būtina techninė informacija);
- gaminio laboratorinis bandymas siekiant patikrinti, ar gaminys atitinka ekologinio projektavimo reikalavimus, pavyzdžiui, dėl suvartojamo energijos kiekio ir etiketės tikslumo.

62 Skirtingų rūšių patikrinimai naudojami skirtingais tikslais. Tikrinant, ar parduotuvėse yra pateiktos etiketės, padedama užtikrinti, kad vartotojai būtų tinkamai informuojami apie gaminio, kurį jie nori pirkti, veiksmingumą. Energijos vartojimo efektyvumo ženklinimo politika negali būti veiksminga, jeigu etiketės yra nepateikiamos. Atliekant dokumentinę patikrą galima nustatyti informacijos pateikimo reikalavimų nesilaikymo atvejus ir nustatyti gaminius, kuriems galėtų būti reikalinga atlikti laboratorinius bandymus. Kaip parodyta **3 langelyje**, nustatėme, kad patikrinimų ir dokumentinių patikrų pobūdis bei mastas įvairiose mūsų aplankytose valstybėse narėse ir institucijose labai skiriasi.

3 langelis

Parduotuvių patikrinimai ir dokumentinės patikros keturiose valstybėse narėse

Prancūzijoje, tikrindama, ar etiketės yra tinkamai pateiktos, už energijos vartojimo efektyvumo ženklinimą atsakinga institucija patikrino šimtus parduotuvių visoje šalyje ir internete. Tačiau už ekologinį projektavimą atsakinga institucija neatliko jokių patikrinimų. Pastaraisiais metais Švedijos RPI savo patikrinimais visų pirma siekė nustatyti, ar energijos vartojimo efektyvumo etiketės yra nurodytos ant internetu parduodamų gaminių. Lenkijos RPI, priešingai, jokių patikrų internetu neatlieka, bet per metus patikrina apie 200 gaminių modelių. Liuksemburgo RPI surengė vieną įvairių šalies parduotuvių ir jų internetinių parduotuvių tikrinimo kampaniją, tačiau ji buvo skirta tik skalbyklėms.

63 Komisijos nuomone, laboratoriniai bandymai yra vienintelis būdas patikrinti, ar gaminys atitinka energijos vartojimo efektyvumo ir veiksmingumo reikalavimus ir ar energijos vartojimo efektyvumo etiketė yra teisinga³⁹. Priklausomai nuo pasirinkto gaminio ir naudojamos laboratorijos, bandymas gali būti brangus ir kainuoti nuo kelių šimtų iki tūkstančių eurų už gaminį. Daugeliu atvejų RPI gaminius perka ir sumoka už jų laboratorinius bandymus. Kad būtų patvirtinta įtariama neatitiktis, turi būti atlikti trijų gaminių bandymai. Brangių gaminių, pavyzdžiui, televizorių, katilų ar šaldytuvų, bandymai gali brangiai kainuoti. Kaip parodyta **4 langelyje**, nustatėme, kad laboratorinių bandymų skaičius mūsų aplookytose RPI taip pat skyrėsi.

4 langelis

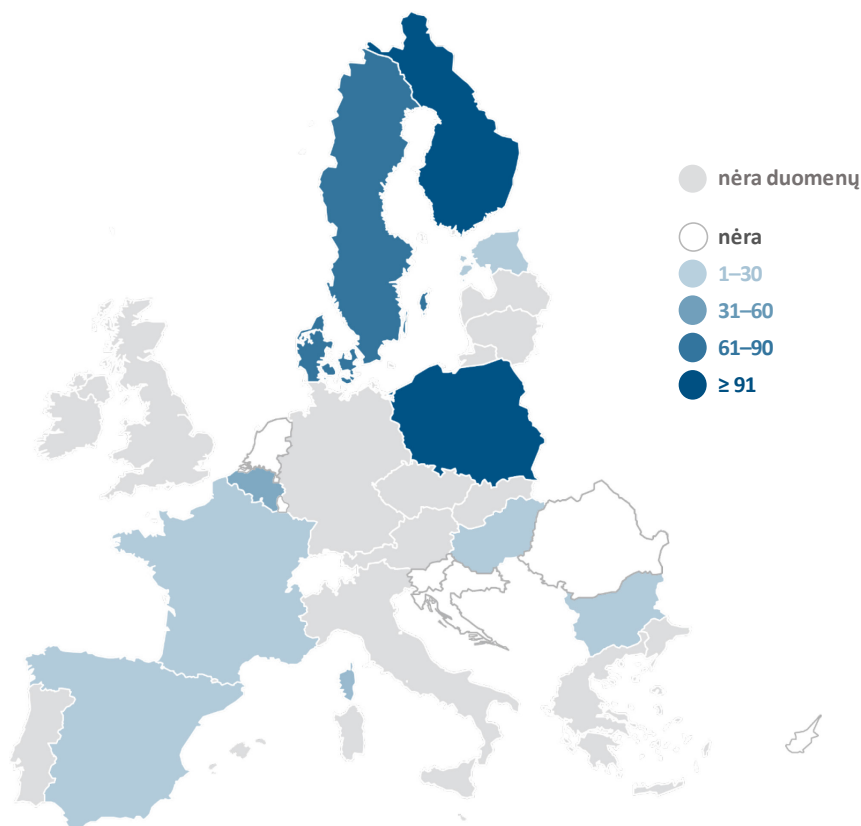
Laboratoriniai bandymai keturiose valstybėse narėse

Švedijos RPI veikia vidinė laboratorija, kurią valdo pati RPI. Joje kasmet išbandoma apie 70 įvairių rūšių gaminių. Lenkijos atsakinga RPI savo laboratorijoje per metus atlieka maždaug 100 televizorių, paprastųjų televizoriaus priedėlių, kompiuterių, išorinių maitinimo šaltinių, buitinių prietaisų ir biuro įrangos bandymų (tikrinamas tik elektros energijos suvartojimas budėjimo režimu), tačiau kitų rūšių gaminių bandymai reguliariai nėra atliekami. Prancūzijoje už energijos vartojimo efektyvumo etiketes atsakinga institucija kasmet laboratorijoje patikrina mažiau nei 10 gaminių energijos klasę. Už ekologinį projektavimą atsakinga institucija neatlieka jokių rūšių laboratorinių bandymų. Liuksemburgo institucija gaminių bandymus pradėjo atlikti 2018 m. ir iki 2019 m. birželio mėn. buvo atlikusi 13 šaldytuvų bandymus.

64 **11 diagramoje** pateikta RPI atliktų laboratorinių bandymų, apie kuriuos Komisijai pranešta už 2016 m., apžvalga.

³⁹ COM(2015) 345 final.

11 diagrama. RPI atliktų laboratorinių bandymų skaičius (remiantis naujausiais Komisijai pateiktais duomenimis, 2016 m.)

Šaltinis: EAR, remiantis valstybių narių rinkos priežiūros ataskaitomis.

65 Komisija remia RPI, konkrečiau ji:

- padeda organizuoti administracinio bendradarbiavimo grupes – RPI tinklą, kuriame dalyvaujančios RPI susitinka du kartus per metus, kad pasidalytų patirtimi ir žiniomis;
- paskelbia bendras ir konkretiems gaminiams skirtas reguliavimo rinkos priežiūros gaires ir geriausios praktikos pavyzdžius;
- bendradarbiaudama su RPI skelbia susistemintus dažnai užduodamus klausimus, juose pateikiami atsakymai į bendrus klausimus, kurie kyla RPI dėl konkrečių gaminių;
- tvarko dvi duomenų bazes atitinkamai informacijai skleisti (žr. [12 diagramą](#));
- teikia finansavimą projektams, kurie skirti rinkos priežiūrai stiprinti.

66 Dvi Komisijos tvarkomos duomenų bazės yra skirtos palengvinti RPI bendradarbiavimą⁴⁰ ir remti jų veiklą (žr. **12 diagramą**).

12 diagrama. Rinkos priežiūros informacinės ryšių sistemos (ICSMS) ir Europos gaminių energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo (EPREL) duomenų bazės vaidmuo

Šaltinis: EAR.

67 Komisija ir valstybės narės pripažino, kad ICSMS pateiktuose duomenyse yra didelių spragų ir netikslumų. Nustatėme šiuos trūkumus:

- **Aštuonios valstybės narės neteikia informacijos apie savo veiklą ekologinio projektavimo ir energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo srityse.** Nuo 2021 m. RPI privalės sistemingai teikti ataskaitas apie savo veiklą naudojantis ICSMS.
- **Yra sudėtinga atlikti konkretaus gaminio modelio paiešką.** Skirtingose rinkose gamintojai dažnai naudoja skirtingus gaminių identifikavimo numerius ir duomenų bazėje nėra pateikiamas (-i) atitinkamas (-i) identifikavimo numeris (-iai). Todėl pasinaudoti atitinkamo modelio bandymo rezultatais gali būti neįmanoma, nes tokių modelių negalima nustatyti.

⁴⁰ Reglamento (ES) Nr. 765/2008 24 straipsnis, nustatantis valstybių narių ir Komisijos bendradarbiavimo principus.

- **Pranešamos patikrinimų rezultatus RPI taiko skirtingą praktiką.** Pavyzdžiui, kai kurios RPI pateikia informaciją tik apie reikalavimų neatitinkančius modelius, o kitos pateikia visus rezultatus. Kai kurios institucijos savo patikrinimus priskiria prie bendros „ekologinio projektavimo“ ar „energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo“ kategorijos, o ne prie konkretaus gaminio reguliavimo. Todėl rezultatus rasti yra sunkiau.
- **Nėra iš anksto apibrėžtų laukų, iš kurių būtų galima atskirti, ar neatitiktis nustatyta dokumentuose, ar, pavyzdžiui, yra neteisingai nurodytas suvartojamos energijos kiekis ar energijos klasė.** Taigi iš informacijos apie reikalavimų neatitinkančius gaminius RPI negali įvertinti, kokio tipo yra neatitiktis.
- **RPI įkeliamos laboratorinių bandymų ataskaitos yra nestandartizuotos ir pateikiamos originalo kalbomis be vertimo funkcijos.** Nurodydamos, kad buvo atliktas bandymas, RPI ne visada įkelia bandymų ataskaitas.

68 Nuo 2016 m. Komisija dirbo kartu su valstybėmis narėmis siekdama atnaujinti su ekologiniu projektavimu ir energijos vartojimo efektyvumo ženklinimu susijusių duomenų pateikimo ICSMS tvarką. Iki to laiko, kol buvo rengiama ši ataskaita (2019 m. ruduo), sistemos struktūroje nebuvo padaryta jokių pakeitimų.

69 Kiekviena RPI gali nuspręsti, koku mastu ji naudosis ICSMS pateikta informacija savo veikloje. Mūsų aplankyta RPI, atsakinga už Ekologinio projektavimo reglamento laikymosi priežiūrą Prancūzijoje, niekada nesinaudojo informacija, kurią į ICSMS įvedė kitos RPI. Kitos mūsų aplankytos RPI nurodė, kad jos retai naudojosi šia duomenų baze tam, kad tirtų jų rinką paveikusius kitų valstybių narių nustatytus neatitikties atvejus ar imtųsi dėl jų taisomųjų veiksmų. Jos taip pat nesinaudojo pateikta informacija, kad išvengtų tam tikrų gaminių patikrų dubliavimo. Kai kuriais atvejais nacionaliniais teisės aktais RPI gali būti draudžiama naudojantis kitų subjektų pateikta informacija imtis taisomųjų veiksmų savo rinkoje. Taip yra Lenkijoje ir Prancūzijoje (išskyrus atvejus, kai vykdoma ES kampanija).

70 Pagal Energijos vartojimo efektyvumo ženklinimo reglamentą, nuo 2019 m. sausio 1 d. prieš pateikdami rinkai naujo modelio vienetą tiekėjai turėtų įrašyti informaciją į EPREL duomenų bazę. Komisija turėjo padaryti šią duomenų bazę prieinamą RPI ir visuomenei⁴¹, bet audito metu to dar nebuvo padariusi.

⁴¹ 2017 m. liepos 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2017/1369, kuriuo nustatoma energijos vartojimo efektyvumo ženklinimo sistema ir panaikinama Direktyva 2010/30/ES, 12 straipsnis.

ES finansuojami rinkos priežiūros projektai yra naudingi, tačiau tai – laikinas sprendimas tenkinant tęstinį poreikį

71 2015 m. Komisija padarė išvadą, kad daugumoje valstybių narių rinkos priežiūros veikla yra menka⁴² ir kad būtina stiprinti bendradarbiavimą. Per pastarąjį dešimtmetį ji finansavo dešimt ekologinio projektavimo ir energijos vartojimo efektyvumo ženklinimo rinkos priežiūros projektų skirdama dotacijas pagal programas „Pažangi energetika Europai“ ir „Horizontas 2020“, kurių bendras biudžetas – 19,5 milijono eurų, o ES įnašas – 15 milijonų eurų. Kai kuriuos projektus⁴³ administravo rinkos priežiūros institucijos.

72 Mūsų analizė patvirtina teigiamus šių projektų rezultatus; jie suteikė galimybę finansuoti konkrečias bandymų kampanijas ir atlikti bandymus tų gaminių grupių, kurių bandymai apskritai yra brangesni ir kurių bandymų RPI pačios neatliktų. Jomis buvo atsižvelgta į poreikį didinti patikrinimų ir laboratorinių bandymų skaičių, kartu palengvinant ES bendradarbiavimą. Be to, buvo parengtos geriausios praktikos gairės ir mokymo moduliai; jie padėjo RPI plėtoti žinias ir patirtį, įskaitant tokiais naujais išskylančiais klausimais, kaip apėjimo prevencija.

73 Remiantis turimais duomenimis apie rinkos priežiūros veiklą ES, nėra aišku, ar rinkos priežiūros veikla, vykdoma ne pagal ES projektus, pagerėjo dėl šių projektų. Kadangi esamos rinkos priežiūros programos yra gana glaustos, nė viena RPI nepranešė apie kokius nors savo darbo pokyčius ar patobulinimus, susijusius su jų dalyvavimu ES projektuose, ar apie padidėjusį laboratorinių bandymų, atliktų ne pagal ES projektus, skaičių. Atsižvelgiant į tai, kad šiai veiklai nuo 2012 m. buvo nepertraukiamai skiriamas ES finansavimas, – tai matyti iš to, kad užbaigus vieną projektą buvo pradedamas kitas, – kyla pavojus, kad valstybės narės kliausis ES lygmeniu skiriamu finansavimu, kad įvykdytų savo vidaus rinkos priežiūros įsipareigojimus šioje srityje. Taigi ES projektai yra laikinas sprendimas tenkinant tęstinį poreikį.

⁴² COM(2015) 345 final.

⁴³ Europos ekologinio projektavimo reikalavimų atitikties užtikrinimo projektas (ECOPLIANT), Gaminių energijos vartojimo efektyvumo reikalavimų atitikties užtikrinimo projektas (EEPLIANT I ir II), Kovos su geresnės rinkos priežiūros standartų apėjimu projektas (ANTICSS).

Išvados ir rekomendacijos

74 Mes vertinome, ar ES veiksmais ekologinio projektavimo ir energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo srityse prisidėta siekiant ES efektyvaus energijos vartojimo ir aplinkosaugos tikslų. Padarėme išvadą, kad ES veiksmais buvo veiksmingai prisidėta siekiant ekologinio projektavimo ir energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo politikos tikslų, tačiau šį veiksmingumą mažino dideli vėlavimai ir tai, kad gamintojai ir mažmenininkai nesilaikė reikalavimų.

75 Nustatėme, kad įgyvendinimo priemonės šiuo metu yra taikomos daugeliui gaminių, kurių energijos taupymo potencialas yra didžiausias ir kuriems tenka beveik visa namų ūkių suvartojama energija ir daugiau kaip pusė pramonės ir paslaugų sektorių suvartojamos energijos. Be to, siekdama nustatyti gaminių grupes, kurioms turėtų būti teikiamas prioritetas dėl reglamentavimo ar peržiūros, Komisija taikė patikimą ir skaidrią metodiką (24–27 dalys).

76 Reglamentavimo procesas yra labai ilgas ir tai iš dalies yra susiję su reglamentų techniniu sudėtingumu ir poreikiu išsamiai konsultuotis su suinteresuotaisiais subjektais. Vis dėlto nustatėme, kai kurių vėlavimų buvo galima išvengti. Dėl ilgų vėlavimų mažėja politikos poveikis, nes ekologinio projektavimo reikalavimai nebeatitinka techninės pažangos, o energijos vartojimo efektyvumo etiketės nebepadeda vartotojams pasirinkti gaminių. Dėl Komisijos sprendimo priimti priemones kaip rinkinį ji nebepriima konkrečioms gaminiams skirtų reglamentų tada, kai jie parengiami (28–37 dalys).

77 Nustatėme, kad Komisija imasi veiksmų, kad patobulintų energijos vartojimo efektyvumo etiketes, tačiau prireiks kelerių metų, kol pokyčiai bus matomi vartotojams (38–42 dalys). Į savo naujausius pasiūlymus Komisija įtraukė žiedinės ekonomikos sąvokas. Nors jų vertinimo ir integravimo pobūdis tebėra *ad hoc*, Komisija jau pradėjo procesą, kuriuo siekiama parengti standartizuotą vertinimo metodiką (43–45 dalys).

1 rekomendacija. Gerinti reglamentavimo procesą

Kad pagerintų reglamentavimo procesą, Komisija turėtų:

- a) apibrėžti ir taikyti standartinę metodiką dėl peržiūros tyrimų, kad nereikėtų atlikti papildomų tyrimų;
- b) parengti standartinę metodinę sistemą įtraukiant žiedinės ekonomikos reikalavimus, kuri būtų taikoma parengiamuosiuose ir peržiūros tyrimuose, kad šių tyrimų išvados galėtų būti pateikiamos konsultavimosi proceso pradžioje;
- c) priimti įgyvendinimo priemones tada, kai jos parengiamos, o ne kai yra užbaigiamas rengti visas rinkinys;
- d) reguliariau vertinti rinkos duomenis, kad būtų užtikrinta, jog nebeaktualūs energijos vartojimo efektyvumo reikalavimai ir etiketės, būtų nedelsiant atnaujinti, visų pirma gaminių, kurie pagrįsti sparčiai besivystančiomis technologijomis, kaip antai IRT, srityje.

Terminas: 2021 m. gruodžio mėn.

78 Ekologinio projektavimo poveikio apskaita yra skaidri užduotis, kuria suinteresuotiesiems subjektams ir politikos formuotojams suteikiama naudingų duomenų apie ekologinio projektavimo ir energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo politikos rezultatus. Tačiau nustatėme, kad dabartinėje poveikio apskaitai taikomoje metodikoje politikos rezultatai yra pervertinami. Nėra atsižvelgiama į reikalavimų nesilaikymo ar įgyvendinimo vėlavimų poveikį. Poveikio apskaita yra grindžiama dviejų ilgalaikių scenarijų skirtumu ir jai įtaką daro tai, kad realiomis sąlygomis suvartojamas energijos kiekis skiriasi nuo darniuosiuose standartuose pateiktų kartais nerealistiškų įverčių (46–53 dalys).

2 rekomendacija. Gerinti poveikio apskaitą

Komisija turėtų:

- a) patobulinti poveikio apskaitos prielaidas ir visų pirma atsižvelgti į reikalavimų nesilaikymą, įgyvendinimo vėlavimus ir skirtumus tarp darniuosiuose standartuose numatyto ir faktinio energijos suvartojimo;
- b) įvertinti, kaip būtų galima įvertinti politikos rezultatus taikant imtimi grindžiamą metodiką faktiniam galutinių vartotojų suvartojamam energijos kiekiui pamatuoti, kad būtų padidintas poveikio apskaitos modelio tikslumas;

- c) valstybių narių padarytos pažangos vertinimo ataskaitoje kiekybiškai įvertinti politikos indėlį siekiant 2020 m. energijos vartojimo efektyvumo tikslo.

Terminas: 2021 m. gruodžio mėn.

79 Pagal turimus duomenis nustatėme, kad tai, jog gamintojai ir mažmenininkai nesilaiko reikalavimų, tebėra didelė problema. Laboratorijose buvo išbandyta palyginti nedaug gaminių modelių, o mūsų aplankytos valstybės narės nesinaudojo kitų valstybių narių rezultatais, kad įgyvendintų vykdymo užtikrinimo priemones. Todėl vartotojai visoje Europoje nėra vienodai apsaugoti ([55–69](#) dalys).

80 Svarbus Komisijos vaidmuo sudarant palankesnes bendradarbiavimo sąlygas padeda rinkos priežiūros institucijoms vykdyti savo pareigas. Komisijos administruojama ICSMS duomenų bazė sudaro sąlygas bendradarbiauti dalijantis RPI patikrinimų rezultatais. Bet, kad padidėtų jos veiksmingumas, būtina atlikti patobulinimų. Komisija vėlavo įdiegti EPREL duomenų bazę – audito metu RPI ji dar nebuvo prieinama. ES finansuojami projektai davė rezultatų, bet nėra aišku, ar jie lėmė tvarius rinkos priežiūros vykdymo pokyčius ([65–73](#) dalys).

3 rekomendacija. Sudaryti palankesnes sąlygas RPI bendradarbiavimui

Gerinti rinkos priežiūros veiklą ir sudaryti palankesnes sąlygas RPI keistis informacija:

Komisija turėtų:

- a) įdiegti patobulinimus ICSMS duomenų bazėje, kad būtų palengvintas rinkos priežiūros institucijų bendradarbiavimas, pavyzdžiui: kad būtų galima greitai nustatyti analogiškų modelių numerius ir padaryti sąsają su EPREL;

Terminas: 2020 m. gruodžio mėn.

- b) gavusi prašymą, teikti RPI internetinius mokymus siekiant skatinti jas naudotis ICSMS savo veikloje;

Terminas: 2020 m. gruodžio mėn.

- c) įvertinti, kaip RPI perima ES finansuojamais projektais nustatytą geriausią rinkos priežiūros praktiką, įskaitant ekonomiškai veiksmingų patikrinimų vykdymą.

Terminas: 2022 m. balandžio mėn.

Šią ataskaitą priėmė I kolegija, vadovaujama Audito Rūmų nario Nikolaos Milionis, 2019 m. gruodžio 4 d. Liuksemburge įvykusiame posėdyje.

Audito Rūmų vardu

Klaus-Heiner Lehne
Pirmininkas

Žodynėlis

Ekologinio projektavimo poveikio apskaita: metodika, skirta stebėti ir teikti informaciją apie ekologinio projektavimo ir energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo priemonių poveikį energijos suvartojimui, darbo vietoms, technologinei plėtrai ir pramonės sektoriaus pajamoms.

Ekologinis projektavimas: aplinkosaugos aspektų integravimas į gaminio projektą siekiant užtikrinti didelį gaminio aplinkosauginį veiksmingumą per visą jo būvio ciklą.

Energijos klasė: viena iš septynių kategorijų (nuo A iki G), nurodančių gaminio energijos vartojimo efektyvumą.

Energijos vartojimo efektyvumas: sistemos ar prietaiso našumo ir suvartotos energijos santykis.

Energijos vartojimo efektyvumo etiketė: informacija apie energijos suvartojimą ir energijos vartojimo efektyvumo klasę, kuri turi būti pateikiama parduodant bet kurį gaminį, kuriam taikoma energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo priemonė.

Pataisomumas: galimybė sutvarkyti gaminį, kad jis vėl veiktų.

Patvarumas: įrangos ar medžiagų savybė atlaikyti susidėvėjimą, spaudimą ar gadinimą ir toliau atlikti savo funkciją be neekonomiškos priežiūros ar remonto.

Perdirbamumas: galimybė perdirbti ir (arba) pakartotinai panaudoti atliekų medžiagas.

Rinkos priežiūra: valdžios institucijų vykdoma stebėseną ir tikrinimas, koku mastu gaminiai atitinka galiojančius teisės aktus, pavyzdžiui, ekologinio projektavimo ir energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo reikalavimus.

Rinkos priežiūros institucija: nacionalinė institucija, tikrinanti, ar gaminiai atitinkamos valstybės narės rinkoje atitinka galiojančius teisės aktus, pavyzdžiui, ekologinio projektavimo ir energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo reikalavimus.

KOMISIJOS ATSAKYMAI Į EUROPOS AUDITO RŪMŲ SPECIALIOSIOS ATASKAITOS

„ES VEIKSMAI EKOLOGINIO PROJEKTAVIMO IR ENERGIJOS VARTOJIMO EFEKTYVUMO ŽENKLINIMO SRITYSE: SVARBŲ INDĖLĮ DIDINANT EFEKTYVUMĄ MAŽINA DIDELI VĖLAVIMAI IR REIKALAVIMŲ NESILAIKYMAS“ PASTABAS

SANTRAUKA

I. Komisija pripažįsta, kad – kaip nurodyta Europos Audito Rūmų ataskaitoje – ES mastu ėmusių veiksmų ekologinio projektavimo ir energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo srityse svariai prisidėta didinant energijos vartojimo efektyvumą. Šios srities teisės aktai yra naudingi vartotojams, pramonei ir aplinkai. Ši politika daro didelį poveikį, todėl Komisija taiko patikimą reglamentavimo procedūrą, kuri apima išsamias konsultacijas su suinteresuotaisiais subjektais, smulkią sąnaudų ir naudos analizę ir politines peržiūros priemones. Pastaraisiais metais dėl įvairių veiksnių šios procedūros trukmė pailgėjo, todėl galėjo būti prarastos galimybės sutaupyti energijos. Kita vertus, tikrinti, ar valstybių narių teritorijoje parduodami gaminiai atitinka taikomus reikalavimus, turi pačios valstybės narės. Tačiau ES rinkoje vis dar yra per daug reikalavimų neatitinkančių gaminių, o tai mažina reglamentavimo veiksmingumą. Šią padėtį siekiama pagerinti nauju Reglamentu (ES) 2019/1020 dėl rinkos priežiūros.

X. Rinkos priežiūros informacinė ryšių sistema (ICSMS) sudaromos sąlygos nacionalinėms rinkos priežiūros institucijoms (RPI) saugoti patikrinimų rezultatus, o į gaminių registravimo duomenų bazę, sukurtą pagal Energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo sistemos reglamentą, gamintojai ir importuotojai turi siųsti duomenis apie Sąjungos rinkai teikiamus savo produktus.

XI. Komisija laikosi nuomonės, kad ES finansuojami projektai padėjo tvariai pagerinti daugelio RPI veiklą, tačiau pripažįsta, kad kai kuriais atvejais jie padėjo tik laikinai patenkinti nuolat kylančius poreikius.

PASTABOS

34. Komisija laikosi nuomonės, kad į pradinius peržiūros tyrimus buvo įtraukta informacija, reikalinga rengiant teisės aktų pasiūlymus. Tačiau atliekant pradinius vaizduoklių peržiūros tyrimus papildomų duomenų reikėjo surinkti dėl kitų priežasčių (pvz., susijusių su Energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo direktyvos peržiūra).

Kita vertus, išsamus šaldytuvų peržiūros tyrimas buvo atliktas remiantis pradiniu tyrimu taikymo sričiai apibrėžti. Šį išsamų tyrimą papildė konkretus maisto atliekoms skirtas tyrimas, kuris buvo atliekamas tuo pačiu metu, tad dėl jo papildomai nevēluota.

49. Trečia įtrauka. Komisija pripažįsta, kad darnieji standartai ne visada atitinka faktinį energijos suvartojimą realiomis sąlygomis, tačiau stengiamasi tuos standartus nuolat atnaujinti, kad jie geriau atspindėtų naudojimo realiomis sąlygomis efektyvumą. Pavyzdžiui, siekiant geriau atsižvelgti į vartojimo būdą, naujame indaplovių standarte pakeista bandomoji įkrova – įtraukti plastikiniai daiktai, kavos puodukai, nerūdijančio plieno puodai ir stikliniai dubenys. Kita vertus, nustatant bandymo sąlygas ir procedūras reikia atsižvelgti į kitus ne mažiau svarbius kriterijus, kaip antai tikslumą, patikimumą ir atkuriamumą. Turi būti užtikrinta visų minėtų kriterijų pusiausvyra.

Bendras atsakymas į 67 ir 68 dalių pastabas.

ICSMS domenų kokybė (taigi ir veiksmingumas) visiškai priklauso nuo RPI.

ICSMS turi visapusišką paieškos mechanizmą, kuriuo sudaromos sąlygos atlikti paieškas pagal įvairius parametrus. Informaciją apie analogiškų modelių identifikavimo numerius turi pateikti

ekonominės veiklos vykdytojai. Šia informaciją jie turi įtraukti į Europos gaminių energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo duomenų bazę (EPREL), o ši bus susieta su ICSMS.

ICSMS yra įvairiems atitikties aspektams nurodyti skirti duomenų laukai, įskaitant duomenų lauką, kuriame turi būti nurodytas rizikos lygis nuo jokios iki didelės rizikos, ir sudaryta galimybė pateikti susijusios papildomos informacijos. Komisija paskelbė rizikos vertinimo metodą, kuriame, be kita ko, paaiškinamos rizikos vertinimo siekiant viešųjų interesų, išskyrus saugą, galimybes.

Šiuo metu vyksta diskusijos su valstybėmis narėmis, kurių tikslas – suprasti, kokio pobūdžio ICSMS keitimai, susiję su ekologiniu projektavimu ir energijos vartojimo efektyvumo ženklinimu, yra būtini, ir juos tiksliau apibrėžti. Tačiau ekologinio projektavimo ir energijos vartojimo efektyvumo ženklinimo reikmėms ICSMS naudojama palyginti nedaug, todėl tokie pakeitimai nepriskiriami svarbiausiems dabartiniais ICSMS tobulinimo prioritetams.

Bandymų ataskaitos nėra standartizuotos dėl skirtingos įvairių institucijų praktikos. Bandymų ataskaitos paprastai pateikiamos dokumentų, o ne iš anksto nustatytuose duomenų laukuose įrašomų duomenų forma, todėl pateikti automatinį vertimą yra sudėtingiau.

73. Iš atsiliepimų atitinkamų projektų ataskaitose matyti, kad daugelis susijusių RPI naudojami geriausia patirtimi ir projektuose pateiktomis rekomendacijomis. Bandymų veikla, vykdoma ne pagal ES projektus, priklauso nuo nacionalinių RPI biudžetų.

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

1 rekomendacija. Gerinti reglamentavimo procesą

Komisija sutinka su a ir b rekomendacijomis.

Komisija pradėjo su energija susijusių gaminių ekologinio projektavimo metodikos peržiūrą ir ketina į ją įtraukti šiuos aspektus. Komisija pateikė prašymą standartizuoti medžiagų naudojimo efektyvumo reikalavimus. Juos standartizavus bus nustatytas bendras su žiedinės ekonomikos aspektais susijusių konkrečių produktų standartų rengimo pagrindas. Kai kurie iš šių standartų jau baigti rengti, o kiti turėtų būti netrukus parengti. Žiedinės ekonomikos klausimai bus plačiau aptarti 2020–2024 m. ekologinio projektavimo ir energijos vartojimo efektyvumo ženklinimo darbo plane.

Komisija nesutinka su c rekomendacija. Komisija pasirinko ekologinio projektavimo ir energijos vartojimo efektyvumo ženklinimo priemones, paskelbtas pagal 2016–2019 m. ekologinio projektavimo darbo planą, priimti kaip dokumentų rinkinį, kad parodytų bei pabrėžtų, kaip tokiomis priemonėmis bendrai prisidedama siekiant ES klimato, energetikos ir žiedinės ekonomikos tikslų. Šiame etape Komisija negali iš anksto spręsti, kokios pozicijos ji laikysis priimdama būsimas priemones.

Komisija sutinka su d rekomendacija. Komisija pradėjo būtent informacinių ir ryšių technologijų (IRT) gaminiams skirtą tyrimą, per kurį siekia nustatyti, kuriems gaminiams dabartinė procedūra yra tinkama, o dėl kitų IRT gaminių pasiūlyti kitų politikos galimybių (įskaitant galimas naujas politikos priemones).

2 rekomendacija. Gerinti poveikio apskaitą

Komisija sutinka su a rekomendacija. Komisija imsis veiksmų, kad būsimą poveikio apskaitą būtų įtraukiami reikalavimų nesilaikymo ir įgyvendinimo vėlavimo klausimai. Skirtumo tarp darniaisiais standartais grindžiamo ir faktinio energijos suvartojimo klausimas yra deramai pripažįstamas ir dedamos didelės pastangos siekiant parengti labiau į naudojimą realiomis sąlygomis orientuotus standartus.

Komisija sutinka su b rekomendacija. Atlikdama vertinimą Komisija atsižvelgs į metodikos aspektus ir tokio vertinimo poveikį ištekliams.

Komisija su c rekomendacija sutinka iš dalies. Komisija ištirs kiekybinio vertinimo galimybę, tačiau negali užtikrinti, kad tokio galimybių tyrimo rezultatai patvirtins šios rekomendacijos įgyvendinamumą.

79. Rinkos priežiūros klausimas iš esmės priklauso ne Komisijos, o valstybių narių kompetencijai. Tačiau Komisija sudarė sąlygas priimti naująjį Reglamentą (ES) 2019/1020 dėl rinkos priežiūros ir gaminių atitikties, kuriuo siekiama pagerinti padėtį, ir remis reglamentu sukurtą ES gaminių atitikties tinklą.

3 rekomendacija. Sudaryti palankesnes sąlygas RPI bendradarbiavimui

Komisija sutinka su a rekomendacija. Pirmiausia turi būti įvykdyti reglamentais (ES) 2017/1369, 2019/515 ir 2019/1020 pagrįsti teisiniai įsipareigojimai. Pagal juos, be kita ko, turi būti užtikrinta sąsaja su EPREL.

Komisija sutinka su b rekomendacija. Komisija turi darbuotojų, kurie galėtų vesti internetinius seminarus ICSMS klausimais, ir tam reikalingos medžiagos, jei atitinkamoms valdžios institucijoms tokio mokymo reikėtų ir jos galėtų jame dalyvauti.

Komisija sutinka su c rekomendacija. Programos „Horizontas 2020“ 2018–2020 m. darbo programoje numatyta galimybė atlikti pagal „Horizontas 2020“ finansuojamų energijos vartojimo efektyvumo srities projektų poveikio tyrimą, per kurį galėtų būti atliktas toks vertinimas.

Audito grupė

Specialiosiose ataskaitose Audito Rūmai pateikia savo auditų, susijusių su ES politikomis ir programomis arba su konkrečių biudžeto sričių valdymo temomis, rezultatus. Audito Rūmai audito užduotis atrenka ir nustato taip, kad jos turėtų kuo didesnį poveikį, atsižvelgdami į neveiksmingumo ar neatitikties teisės aktams rizikas, susijusių pajamų ar išlaidų lygį, būsimus pokyčius ir politinį bei viešąjį interesą.

Šį veiklos auditą atliko Audito Rūmų nario Nikolaos Milionis vadovaujama I audito kolegija „Tvarus gamtos išteklių naudojimas“. Auditui vadovavo Audito Rūmų narys Phil Wynn Owen, jam talkino kabineto atašė Olivier Prigent ir Ramona Bortnowschi, pagrindinis vadybininkas Helder Faria Viegas, užduoties vadovas Frédéric Soblet, užduoties vadovo pavaduotoja Diana Voinea, auditoriai Arfah Chaudry, Nicholas Edwards, Joanna Kokot ir Roberto Resegotti. Lingvistinę pagalbą teikė Zuzanna Filipski ir Mark Smith.

Iš kairės į dešinę: Olivier Prigent, Diana Voinea, Nicholas Edwards, Frédéric Soblet, Ramona Bortnowschi, Arfah Chaudry, Phil Wynn Owen.

Tvarkaraštis

Ivykis	Data
Audito planavimo memorandum (APM) priėmimas / Audito pradžia	2018 12 12
Ataskaitos projekto oficialus išsiuntimas Komisijai (ar kitam audituojamajam subjektui)	2019 10 28
Galutinės ataskaitos priėmimas po prieštaravimų procedūros	2019 12 04
Visomis kalbomis gauti Komisijos (ar kito audituojamo subjekto) oficialūs atsakymai	2020 01 10

AUTORIŲ TEISĖS

© Europos Sąjunga, 2020 m.

Europos Audito Rūmų pakartotinio naudojimo politika įgyvendinama pagal [Europos Audito Rūmų sprendimą Nr. 6–2019](#) dėl atvirųjų duomenų politikos ir pakartotinio dokumentų naudojimo.

Jeigu nenurodyta kitaip (pavyzdžiui, atskiruose pranešimuose dėl autorių teisių), ES priklausantis Audito Rūmų turinys yra licencijuojamas pagal [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\)](#) licenciją. Tai reiškia, kad pakartotinis naudojimas yra leidžiamas, jeigu tai tinkamai pažymima ir nurodomi padaryti pakeitimai. Pakartotinai naudojantis subjektas negali iškreipti pirminės dokumentų prasmės ar minties. Audito Rūmai nėra atsakingi už bet kokius pakartotinio naudojimo padarinius.

Jūs privalote išsiaiškinti papildomas teises, jeigu tam tikrame turinyje vaizduojami privatūs asmenys, kurių tapatybę galima nustatyti, pavyzdžiui, Audito Rūmų darbuotojų nuotraukose, arba jame pateikti trečiųjų asmenų kūriniai. Kai gaunamas leidimas, juo panaikinamas pirmiau minėtas bendrasis leidimas ir jame aiškiai nurodomi naudojimo apribojimai.

Siekiant naudoti ar atgaminti turinį, kuris nepriklauso ES, gali reikėti prašyti leidimo tiesiogiai iš autorių teisių turėtojų. Programinei įrangai ar dokumentams, kuriems taikomos pramoninės nuosavybės teisės, pavyzdžiui, patentams, prekių ženklams, registruotiems dizainams, logotipams ir pavadinimams, Audito Rūmų pakartotinio naudojimo politika netaikoma ir leidimai dėl jų jums nesuteikiami.

Europos Sąjungos institucijų europa.eu domeno svetainėse pateikiamos nuorodos į trečiųjų asmenų svetaines. Audito Rūmai jų nekontroliuoja, todėl raginame peržiūrėti jose pateiktą privatumo politiką.

Europos Audito Rūmų logotipo naudojimas

Europos Audito Rūmų logotipas negali būti naudojamas be išankstinio Europos Audito Rūmų sutikimo.

PDF	ISBN 978-92-847-4086-4	ISSN 1977-5725	doi:10.2865/52342	QJ-AB-19-024-LT-N
HTML	ISBN 978-92-847-4076-5	ISSN 1977-5725	doi:10.2865/907654	QJ-AB-19-024-LT-Q

Ekologinio projektavimo teisės aktais nustatomi namų ūkiuose ir pramonėje naudojamų gaminių minimalūs energijos vartojimo efektyvumo ir aplinkosaugos reikalavimai. ES energijos vartojimo efektyvumo etiketėse vartotojams pateikiama informacija apie gaminių suvartojamą energiją ir aplinkosauginį veiksmingumą, jos padeda vartotojams priimti informacija pagrįstus sprendimus.

Nustatėme, kad ES veiksmams buvo veiksmingai prisidėta siekiant ekologinio projektavimo ir energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo politikos tikslų, tačiau ši veiksmingumą mažino dideli vėlavimai reglamentavimo procese ir tai, kad gamintojai ir mažmenininkai nesilaikė reikalavimų.

Savo rekomendacijose Komisijai siūlome patobulinius, susijusius su reglamentavimo procesu ir politikos poveikio matavimo būdu, taip pat veiksmus siekiant palengvinti rinkos priežiūros institucijų informacijos mainus ir pagerinti atitiktį politikai.

Audito Rūmų specialioji ataskaita pagal SESV 287 straipsnio 4 dalies antrą pastraipą

EUROPOS
AUDITO
RŪMAI

Europos Sąjungos
leidinių biuras

EUROPOS AUDITO RŪMAI
12, rue Alcide de Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Tel. +352 4398-1

Užklausos: eca.europa.eu/lt/Pages/ContactForm.aspx

Interneto svetainė: eca.europa.eu

Twitter: @EUAuditors